YEVGENİ YEVTUŞENKO

PEARL HARBOR

"İyiye, daima daha iyiye!" Avis kiralık otomobil şirketi temsilcisinin yakasını, emaye rozet üzerine yazılmış bu sevimli döviz süslüyordu. Genç kız, şık kırmızı üniformanası içinde, incecik bir domates suyu sızıntısını andırmaktaydı. Saydam kulak memelerine, uzun iplerin ucunda sallanan yaldızlı, ping-pong topu iriliğinde kürecikler takmıştı. Genç kız, kendisini gösterme çabasındaydı.

Grivs, arabanın anahtarını iade ederken sordu:

— Pek ağır gelmiyor mu?

Genç kız, sorunun anlamını hemen kavrayamadı, sonra, kavradığı zaman, başını salladı, iplerin ucundaki kürecikler dansetti.

— İçleri boştur, efendim!

— Yaa! diye cevap verdi Grivs. Boş olduklarına şüphe yok!..

Bu, kızın biraz canını sıkan bir cevap olmuştu. Gözlerini müşterinin, uçak alanı salonunda bir şeyler aranan (anlaşılan "bar" ya-

zısını) gözlerine dikti. Fakat bu gözlerde ne en ufak bir alay, ne de en ufak bir ilgi belirtisi göremeyince sıkıntısı bütün bütün arttı.

"Boş olduklarına şüphe yokmuş!" Genç kız içinden Grivs'i böyle iğneliyordu. Daha dün geceki sarhoşluğundan tamamiyle ayılmamış olmasına rağmen, yeniden kafayı çekmekten başka bir şey düşünmeyen adamın biri, bu küçük küreciklerin (tanesi 20 dolar) içinde, rakip Hertz şirketi temsilcisinin dikkatini çekme umudunun gizli olduğunu nereden bilebilirdi ki? Evet, hemen hemen bomboş bir umuttu, bu yaldızlı dâvet silâhlarına karşı kendisini güvenliğe almak için bir Arapça ders kitabına sığınan, ulaşılmaz Bert'in dikkatini çekebilme umudu.

"Maggy'nin hakkı varmış," diye düşündü genç kız, "kimsenin kimseyle ilgilendiği yok!"

Genç kız, Grivs'in makbuzunu yazdı ve müşterisinin salona göz gezdirmeye devam ettiğini görünce, kayıtsızlığını, iyice incelenmiş meslekî bir tebessümle belirterek ve kuru bir sesle:

— Bar, solunuzdadır efendim, dedi.

Bu düpedüz, küçümseyici bir işgüzarlık demekti. Müşteri kendisine bir şey sormamıştı ki!

Grivs, "Şüphesiz sarhoşluğum belli olu-

yor," diye düşündü. "Ama ne önemi var, içindekiler ergeç insanın yüzüne yansıyor zaten. Sanırım bu kızı sinirlendirdim ben. Ama, sahi, ona şu yaldızlı kürecikler hakkında bir şeyler dedimdi galiba. Zavallıcık bu kürelere ne umutlar bağlamış olmalı, kimbilir!"

Hemen hemen elinde olmaksızın:

— Hadi gidip birer kadeh içelim! dedi. Daha uçağımın kalkmasına vakit var.

Modası geçmiş bir işitme cihazının telini, sıkıntısından, eğip bükmekle meşgul barmene şampanya ısmarladı.

Barmen işitme cihazıyla oynamaya devam ederken eğilip sordu:

— Ne şampanyası, efendim?

Grivs:

— Buzlu şampanya, cevabını verdi. Amerika zaten soğuk çayla sıcak şampanya ülkesi.

Barmen, ahlaya poflaya, bir buzdağına benzeyen kocaman bir buz dolabına balıklama daldı. Şişeyi aldıktan sonra kapıyı hiddetle kapatırken cihazının telini sıkıştırdı. Cihaz kulağından çıktı. Teli kurtarmak amacıyla buzdolabını yeniden açtı, fakat tekrar kapattığında acıklı bir cam kırılması sesi duyuldu: bu, kapıya sıkışan cihazın sesiydi.

Barmen istifini bozmamıştı:

— Çok müteessirim efendim, fakat soğuk şampanyam yok, dedi. Fransız şampanyası da kalmadı.

Bunları söylerken yüzü kasılıyordu.

— Eh, ne yapalım, ne şampanyası varsa ondan verin bize öyleyse.

Barmen aksiliğini gizlemeye boşuna çabalıyarak:

— Affedersiniz efendim, ne dediğinizi anlıyamadım?

Grivs barmenin artık hiçbir şey duymadığını farketti. Bir kâğıt peçete alıp üzerine yazdı:

"Hangisi olursa," diye.

Barmen raftan bir şişe California şampanyası aldı ve açmaya koyuldu. Ama mantar direniyordu.

Grivs, barmenin boşuna uğraştığını görünce:

— Verin bana şişeyi, dedi.

Ve elini uzatarak şişeyi almak istedi. Fakat barmen oralı olmamış, işine devam ediyordu. Nihayet mantar dayanamadı, teslim oldu, şişenin ağzından birdenbire fışkıran ılık, köpüklü şampanya dosdoğru gidip Avis şirketi temsilcisinin tiril tiril üniformasını suladı.

Grivs acı acı: "Kız şimdi ağlıyacak sağ-

lam!" diye düşünürken o, soğukkanlılığıyla adamı hayrete düşürdü. Tezgâhın üzerinde duran tuzluğu kaparak bol bol tuzladı üniformasını:

— On dakikada izi bile kalmaz, diye de açıklamada bulundu.

Grivs içinden hınzır hınzır: "Pratik kuşak, ne olacak!" diye geçirdi ve alay edercesine:

— Şimdi bir de üzerinize biber ekmeniz, hardala bulanmanız ve tadınıza bakmanız kalıyor, dedi.

Fakat genç kız hiç oralı olmadı. Canı sıkılmış halde, kırılmış cihazının parçalarını yerden toplamaya uğraşan barmeni seyretmekteydi.

Ve kıza bakarken Grivs birdenbire boğazına bir şeyler tıkandığını hissetti: "Demek ki bu kızı duygulandırabilecek bir şey var dünya yüzünde. Barmene acımak bile olsa. Ben, benim ise yüreğim nasırlaşmış artık. Her yanımı sımsıkı bir kabuk kaplamış sanki. Yoksa şu kahrolasıca savaş gerçekten ruhumu mu körletti? Eskiden böyle değildim."

Grivs kadehleri yeniden doldurdu. Kara gözlüklü bir adam tezgâha yaklaştı. Başına, muzip bir tüyle süslenmiş bir tirol şapkası giymişti. İlk iş olarak, elindeki, pahalı bir plâstik

torba geçirilmiş kostümü barın bir köşesine, askıya asıp taburelerin birine oturdu.

New York Times gazetesini açtı, uluslararası haberler sayfasını okumaya koyulurken barmene bir daikiri ısmarladı.

Adamın siparişini anladığını sanan barmen bir kokteyl getirdi.

Adam gözünü gazetesinden ayırmaksızın içkisinden bir yudum aldı, yüzünü ekşitti:

— Martini bu! Bense daikiri istemiştim. Sağır mısınız, nesiniz?

Grivs:

— İyi bildiniz, sağır, bayım, dedi. İsteğinizi bir kâğıda yazınız.

Tirol şapkalı adam Grivs'e dönerek aksi aksi:

— Ne kâğıdı? Benimle dalga mı geçiyorsunuz siz?

Grivs sabırla karşılık verdi:

— Kimsenin sizinle dalga geçtiği yok, bayım. İşitme cihazını kırdı demin, artık hiçbir şey duymuyor.

Barmen bir yanlışlık yaptığını farkettiğinden, gülümseyerek kendisini mazur göstermeye çabaladı. Ama gülümseyişi daha ziyade bir çeşit sırıtmadan ibaretti.

Kulağını işaretle:

— Savaş efendim, dedi alçak sesle. Yaralanmıştım da.

Tirol şapkalı adam:

— Bana ne sizin yaranızdan, berenizden? Martini değil, daikiri istiyorum ben! diye bağırdı. Madem ki sağırsınız, gidin de çimen biçin siz, barmenlikte işiniz ne?

Birdenbire Grivs'in sert kabuğunu bir şey deliverdi. Parçalanmış vicdanının kırıntılarını bir araya toplayan, birleştiren bir şey, tıpkı sabah karanlığı insanın, uyumak isteğiyle ölesiye yandığı bir sırada, yatağından fırladığı, makinelisini kapıp miğferini başına geçirerek saldırıya kalktığı zaman duyduğu şeye benzeyen bir şeydi bu. Tabiî ki savaştan nefret ediyordu, çünkü savaş onun gençliğini elinden almıştı, ama belki de gerçek yaşam ancak savaşta bulunabiliyordu!

— Hadi kalk, oğlum!..

Grivs, çadırda, kızıl saçlı çavuş O'Kelly'nin sesini duyar gibi oldu... O'Kelly savaştan kalan boş vakitlerinde eliyle yaptığı kâğıt yılanları oynatmakta pek ustaydı. (Mütarekeden iki saat önce eski Nazi gazetelerinden yaptığı kocaman bir kâğıt yılanı yapıştırmakla meşgulken kafası uçmuştu).

Grivs, çavuşun emrini yerine getirerek kalktı.

Genç kız, Grivs'in kaşlarının çatıldığını görünce, bir şeyler olacağını anlıyarak elbisesindeki tuzları silkeledi.

Grivs, tirol şapkalı adama hiddetle bağırdı:

— Çıkarın gözlüğünüzü!

Adam:

— Niçin ama? derken şapkasının tüyü titredi.

Grivs:

— Gözlerinizi görmek istiyorum da.

Adam omuz silkerek çıkardı gözlüğünü. Gözkapaklarının köşesi beyaz lekeli, küçük, renksiz gözleri korku ve anlamamışlıkla Grivs'e dikildi. Tirol şapkalı adam, barmene söylediği sözlerdeki alçaklığın bilincine varamamıştı.

Kısa bir sağ direk yumrukla tirol şapka bir yana uçtu, sahibi ise öte yana yığıldı.

Grivs: "Formumu kaybetmemişim demek ki!" diye düşündü. Şapkayı yerden alıp sahibinin briyantinden pırıl pırıl kafasına hiddetle geçirdi. Sonra da herifi ayağa kaldırıp kapıya doğru itti.

Tirol şapkalı adam binbir güçlükle toparlayabildi kendini. Ulur gibi haykırdı:

— Fakat düpedüz saldırı bu! Polis çağıracağım!

Genç kız kostümü torbasıyla asıldığı yer-

den aldı, askıyı parmağının ucuna takıp kapıya kadar götürdü. Yaldızlı kürecikler saldırgan bir küçümserlikle sallanıyordu:

— Kostümünüz, bayım... Ben Avis şirketinin resmî temsilcisiyim, polise de, bir savaş malûlüne önümde hakaret ettiğinize dair tanıklık edebilirim.

Ve genç kız, gösterişli bir tavırla rozetini düzeltti: "İyiye, daima daha iyiye!"

Tirol şapkalı adam kapıdan çıkmadan önce gene bağırmaya kalkıştı:

— Gangster şebekesi var burada! Gazetelerin yazdıkları doğruymuş meğer...

Barmen, Grivs'in elini sıkarken:

— Şahane bir yumruktu bu, efendim. Sağırım, ama gene de ne konuştuğunuzu kısmen anladım. İzin verin de içkiler benden olsun bu kez. Ama görüyorsunuz ya, şampanya ne yazık ki ılık.

Grivs kâğıda: "*Votka*" yazdı.

Barmen üç kadeh doldurdu. Kulağını işaretle:

— Ben Elbe'ye ulaşamadım, dedi. Votka orada su gibi akmış. Arkadaşlar anlattılardı bana.

Kadehleri tokuşturdular.

— San Francisco-Honolulu yolcuları uçağa lûtfen...

Grivs tam içkileri bu kez kendi hesabına ısmarlıyacağı sırada tatlı bir kadın sesi duyulmuştu. Grivs cüzdanını çıkartırken:

— Benim uçağım bu, dedi. Bu kadar parlak bir başarı üzerine sizlerden ayrılacağıma müteessirim doğrusu.

Barmen parayı iterek:

— Borcunuz yok efendim. Başka bir zaman ödersiniz, tabiî eğer şampanya buzlu olursa; nereye yolculuk?

Grivs yazdı: *"Pearl Harbor'a"*.

Barmen kadehleri toplarken:

— Evet, neredeyse yirmi beşinci yıldönümü olacak o günün. Halbuki insana sanki çok eskiden olmuş gibi geliyor.

"Ben oradaydım" diye yazdı Grivs.

— Büyük bir maç olmuş. Fakat ne yazık ki bizim lehimize sonuçlanmamış. Şampanya buz dolabında bekliyecek sizi efendim... Fransız şampanyası hem de.



Grivs'in babası, oğluna homurdanıyordu: "Umarım ki Deniz Piyadesi sana benim yapamadığımı yapabilir. Yaşamayı öğretir." diye. Texas'da bir konserve fabrikasının, yavaş yavaş iflâsa sürüklenen bir fabrikanın, talihsiz

sahibiydi. On sekiz yaşındaki oğlunu askere götürüyordu.

Grivs'in konserve işleriyle pek ilgilendiği yoktu. Ressam olmak istiyordu o. Fakat yeteneği, babasının kısa ve karşılık kabul etmez bir sözcüğüyle tanımlanmıştı: budalalık. Kapitalizmi göklere çıkartan Amerikan edebiyat kollejlerinde (Sinclair Lewis - Frank Noris Theodore Dreiser) yetişmiş olan duygulu annesi, oğlunu gizliden gizliye onaylıyor ve askere götürürken de ağlıyordu.

Genç Grivs'i askerlik hiç ürkütmüyordu. Büyük bir ressamın ölümünden sonra yayınlanan mektuplarında şöyle bir cümle okumuştu: *"Hayat ellerimizi büktüğü oranda bileğimiz sağlam olmalıdır".* Bu cümleyi Grivs, geleceği için kendisine temel kural seçmişti. Arizona zırhlısı mürettebatı arasına karıştığında kimse elini bükmedi gerçi, ama hayat pek çetindi: teknik ve askerî hazırlık dışında güverteleri yıkamak, bakırları parlatmak gerekiyordu. Grivs, Tom Sauer'in nasıl tahtaperde boyadığını hatırlıyor ve ünlü çağdaşının denemesinden yararlanarak en sıkıcı işleri güleryüzle, sırtı ağrısa, başı dönse bile ıslıkla canlı bir hava çalarak görmeye çabalıyordu.

Fakat herşeyden evvel Grivs, tek dakikasını bile boş geçirmeyerek olanak buldukça re-

sim yapıyordu. Resim defteriyle kurşunkalemini yanından hiç ayırmıyor, güverte tayfalarını, kumanyacıları, topçuları, aşçıları, subayları kabataslak çiziyordu. Manzaralar onu pek ilgilendirmiyordu. Onca, dünyanın yüzü, insanların yüzlerine resmedilmişti. Bununla beraber Grivs, özellikle poz verilmesinden hoşlanmıyordu. Konusunu habersizce, kendi inceliyerek çizmeyi tercih ediyordu.

Başlangıçta ondan korkuyorlardı, ama sonradan alıştılar, ve eli kalemli tayfaya aldırış bile etmez oldular.

Karaya çıktıkları seyrek günlerde Arizona'daki arkadaşları Honolulu'nun ünlü yerlerini gezmeye giderlerken Grivs, kafadarlarından ayrılıp defteri kalemiyle kendi başına dolaşıyordu. Kentte karides satıcılarının, turistlerin, kadın tellâllarının, liman dilberlerinin, papazların, gazete satıcılarının, orospuların veya sadece bazen mesleğini kestirmekte güçlük çektiği insanların, yüz çizgilerini çalıyordu. Akşama doğru Honolulu, çok karışık içkilerden yapılmış bir kokteylle dolu, kenarına küçücük bir ayça iliştirilmiş bir çanak gibi pırıl pırıl parlıyor, ışıklar saçıyordu.

Kocaman bir yağlıboya tabloya hazırlıyordu kendini. Ona "İnsanlık" adını takmıştı. Def-

terlerine çizdiği çok sayıda yüz, birbirine karışacak, birbiri içinde eriyecek, bazen de birbirini yok edecekti, öyle düşünüyordu. Fakat görünürdeki bütün bu karmakarışık yüzler âhenkli bir birlik halinde kaynaşacak, birbirini tamamlıyacak ve ortaya insanlığın yüzü çıkacaktı. Fakat böyle bir tablo yapabilmek için herşeyden evvel yüz ve daha çok yüz aramak gerekiyordu. Ve Grivs de arıyordu işte...



Grivs gözlerini açtı ve uçağın penceresine yapıştı. Uçağın gümüş renginde, perçin çivilerine parlak damlalar serpiştirilmiş kanadı geriye doğru hızla kayan yoğun bir aklıktaki bulutların üzerine hareketsiz asılmıştı. Bu bulutların yırtıklarından camlaşmış, donuk, koyu yeşil Okyanus görünüyordu. Bu sırada hostes, şişirilmiş kurtarma yeleğini giymiş, çekici bir gülümsemeyle köpek balıklarını uzaklaştıracak tozun nasıl kullanılacağını anlatmaktaydı.

Grivs:

— Artık iyice havalandık, dedi. Bir şeyler içebilir miyiz?

Hostes onu yatıştırmak istercesine nezaketle cevap verdi:

— Henüz içkiye lâyık yüksekliği bulmadık, efendim.

— İzin verirseniz, efendim, size bir şey sunabilirim ben. - Bunları sağından, hafifçe yabancı telâffuzlu bir ses söylemişti. Grivs dönünce hemen yanıbaşında, bütün Japonlar gibi özenle giyinmiş ve gene bütün Japonlar gibi gözlüklü, yaşlıca bir Japonun oturduğunu gördü. Bu, Grivs'in, yüzler arasında benzer ve benzemez noktalar bulunduğu hakkındaki teorisini tamamiyle yalanlamakla beraber, son zamanlarda Japonlar konusunda varmış bulunduğu genel bir yargıydı: bütün Japonlar birbirine benziyordu onca.

Japonun kuru, safran rengindeki eli, şık, siyah bir seyahat çantasına daldı ve çantanın derinliklerinden üzeri hiyerogliflerle kaplı iki küçük konserve kutusu çekip çıkardı.

— Sake, dedi.

Grivs önce:

— Ha, pirinç votkası demek! İnsanlık bundan daha berbat bir içki icad etmemiştir, diye homurdandıktan sonra birden canlandı:

— Peki ama, neyle açacağız bu zıkkımı?

Japon, terbiyeli, cevap verdi:

— Merak etmeyin, her kutuya bu iş için ikişer anahtar iliştirilmiştir.

Grivs düşmanlık ve hoşgörü karışımı bir duyguyla: "Bu şeytanlar bizden öğrendiler bu

usulü," diye düşündü. İki anahtarı çevirince, kapakta iki tane üçgen delik açıldı.

"Evet, gerçi biz çaba harcıyoruz, ama onlar bizden de fazla uğraşıyorlar." Grivs'in aklına birdenbire kırmızı yaka üzerindeki rozet geldi: "İyiye, daima daha iyiye!" Savaştan önce öyleydi. Hoş, şimdi de öyleydi ya!



Japonların Pearl Harbor'a saldırısından önce bir gün, birkaç arkadaşıyla beraber izin vermişlerdi ona.

Zırhlının, kolları neredeyse dizlerinin altına kadar uzanan futbol takımı kaptanı, sarsak yürüyüşlü dev Bill Lawers neşeyle:

— Kendini dâhi diye yutturman yetti artık! demişti. Bugün bizimle geleceksin, işte o kadar. Çocuklar, dehâ silâhlarını almalı elinden şunun. - Tayfalar gülüşerek Grivs'in üzerine atılmışlar, defteriyle kalemini almışlardı. Fakat Grivs'in bir gizeminden habersizdiler: o, kalemsiz de resim yapmasını biliyordu. Ve pagodalarla, palmiyelerle süslü gömleklerini giymiş gemiciler, gürültü patırdı ile gruplar halinde kente saldırdıkları zaman, Grivs gene yüzler kolleksiyonunu toplamaya devam etti,

onları gene kalabalığın içinden salkım salkım kopartıp alarak, kafasının içine iyice yerleştirerek.

Grivs uzun süredenberi kolleksiyonunda bir şeyin eksikliğini duymaktaydı - belki de bu, bir yüz karşısında kendinden geçme haliydi. Fakat böylesine bir yüzle henüz hayatında karşılaşmış değildi ve bu yüzün nasıl bir yüz olacağı konusunda fikri bile yoktu.

Gemiciler, genellikle ucuz ve kızların bol olduğu bir Polinezya barına doluştular ve çok geçmeden, Grivs dışında hepsi uzun takma kirpikleriyle donanmanın günlük yaşantısının iç örtücü hayalini silip süpüren neşeli ve güleç yaratıklar edindiler. Arkadaşlarının aksine Grivs, bu bara ilk kez geliyordu ve göze görünmeyen Alice'in kendisini elinden tutmuş, hârikalar ülkesine götürmekte olduğu izlenimine kapılmıştı.

Birdenbire barın derinliklerinden Grivs'in gözüne, olağanüstü bir yüz ilişti. Omuzlara kadar inen siyah saçların çerçevelediği bu yüz, kâh görünüyor, kâh kayboluyordu. Bu saçlara bir tropik çiçeği iliştirilmişti. Endonezya yerlilerinden olduğunu belli edercesine amber rengine çalan yüz hafifçe basıktı ve üzerine doğanın cömert eli, biraz bakımsız olarak, iki kocaman, karanlık göz yerleştirmişti.

Bu karanlık gözler, oraya rastgele konmuş ve uçmaya hazır kuyruklu kelebekler gibi kımıldıyor, titreşiyordu. Bu yüz, Gauguin'i ansıtıyordu, ama pek farkedilmiyordu bu da, ve barın köşelerine dikilmiş tahtadan putlara da benziyordu.

Genç kız tek başına, bir tabureye oturmuş, kamışla içinde mor nane yaprakları yüzen bir içkiyi içiyordu. Döner iskemlenin altındaki madenî çembere dayanmış küçük bacağında, bileğinin hemen üstünde, gözleri kadar koyu renk bir ben görünüyordu. Bileğini ise incecik bir gümüş zincir kuşatmıştı.



Japon sordu:

— Honolulu'ya ilk uçuşunuz mu bu?

— Hayır, ikinci, diye karşılık verdi Grivs.

— Benim de ikinci. Gerçi ilkinde bir savaş uçağındaydım. Yirmi yıl kadar oluyor.

Grivs sıçradı:

— Pearl Harbor mu?

Japon başıyla onaylıyarak:

— Evet, Pearl Harbor. Çok üzgünüm, ama ne yapalım ki öyle.

Bu sözler Grivs'e kaba geldi. Üzgünmüş, diye düşündü. Ama ölüp giden bütün o çocuklar için, üzüntüsünün ne değeri var şimdi? Ne

yazık ki onları diriltmek mümkün değil. Onlar artık bu dünyada yoklar, ama Japon pekâlâ uçağın birinci mevkiine kurulmuş sakesini içiyor. Grivs Berlin'deki işgal kuvvetlerinde görevliyken de Almanlarla konuşmalarında hep bu sözleri dinlerdi: kelimenin tam anlamıyla, hepsi üzgündüler. Öyle sanılırdı ki, hepsi, ruhen faşizmin can düşmanıydı. O zaman, savaşı Japonlarla Almanlar kazanmış olsaydı durum nasıl bir hal alacaktı? Acaba gene de gerçekten üzülecekler miydi? Bunu öğrenebilmek pek ilginç bir şey olurdu doğrusu! Ya ben, ben de onun sakesini içtim üstelik, cehennemin dibine gitsin! Ve şimdi kendisine bir soru soracak olsam, Pearl Harbor'da neler hissetmiştiniz? diye, bana mutlaka: Askerdim, ne yapalım, emir emirdir, gibi bir karşılık verecektir.

Grivs gene de sordu soruyu. Japon kederli, itiraf etti:

— O zaman neler mi hissetmiştim? Kendi büyüklüğümü. İhtimal ki en tehlikeli şeyler, insanın kendi büyüklüğünün bilinciyle dolu olduğu zaman yaptığı şeylerdir. Bu, insanların daima yanlış yolda, hattâ suç işleme yolunda olmaları demektir.

Grivs:

— Ya şimdi? Japonya bu hastalığın kökünü kazıyabildi mi?

Japon içini çekti:

— Nerede kazınabilmiş ki kökü? Amerika'da yok mu sanki? Bu hastalığın mikropları sadece her ülkede değil, aynı zamanda her bireyin de içindedir. Herşey mikropların kuluçka süresine bağlı. Devamlı olarak önleyici tedbir almak gerekiyor. Komitemizin çabası işte özellikle bu konuya yönelmiştir.

Japon bir yandan da: "Tanrı şu İngilizcenin belâsını versin, düşüncelerimi gereği gibi açıklayabilecek sözcükleri bulamıyorum ve şu adamın gözlerinden, beni ukalânın biri sandığını da pekâlâ anlıyorum," diye düşündü.

Grivs, Japonun etraflıca açıkladığı bu mantığına içerlemişti. Kaşlarını çatarak sordu:

— Hangi komite?

Fakat Japon, Grivs'in içerlediğini sezmişe benzemiyordu:

— Ben Japon barış komitesi üyelerindenim. Pearl Harbor'a da yıldönümü dolayısıyle bir söylev vermek üzere gidiyorum.

. . . . .

Hostes, tekerlekli masasıyla plâstik yemek tepsileri getirdi. Japon, çatalının ucuyla yemeği şöyle bir karıştırarak:

— Ne yazık ki, dedi, bütün bunlardan hemen hemen bir lokma bile alamıyacağım. Midemde ülser var da, hapishane hâtırası...

Grivs, Japonu imrendirmek için bifteğini inadına gürültüyle çiğnemeye çalışırken hınzırca düşünüyordu: "Yaa, demek ki savaş suçlusu olarak mahkûm edilmiş, şimdi de barış uğruna savaşmaya kalkışıyor."

Japon sözlerine devam etti:

— Bir Kamikadze komandosuna mensuptum da, birkaç arkadaşla beraber emre uymayı reddettik.

Grivs onu iğnelemeye çalıştı:

— Anlaşılan hayat size zaferden daha tatlı gelmiş olacak.

— Hayır, işin aslı katiyen böyle değil. Sadece kendi büyüklüğümüze inanmaz olmuştuk artık, o kadar. Savaşın bir saçmalıktan ibaret bulunduğunu anlamıştık. Bizi kurşuna dizmediler. Toplumun hakaretine hedef tutarak cezalandırmak istediler.

Japon bir yandan da düşünüyordu: "Bu adamı hiç, ama hiç tanımıyorum. Bir de tutmuş karşısında kendimi suçsuz çıkartmaya çabalıyorum. Gözünde ben, sadece Pearl Harbor'u bombalamış adamım. O zaman bizi geçirdikleri o sokağın halini gösterebilmem mümkün değil ki ona..."

Üç eski Kamikadze, çıplak ayakları, sıcaktan erimiş asfaltta iz bırakarak yolun ortasından yürüyorlardı.

Rütbe işaretleri sökülmüş, terden sırılsıklam ceketleri derilerine yapışıyordu. Ter yüzlerinden oluk gibi akıyordu, ama elleri kelepçeli olduğundan, silmeleri mümkün değildi. Herbirinin göğsünde korkaklıklarını ilân eden Japonca yazılarla kaplı birer levha sallanmaktaydı.

Halk, gırtlağını parçalarcasına, tıkanırcasına uluyordu: Korkaklar! Korkaklar! Kendisine büyük zorlukla engel olmaya çabalayan, koltukları terden kapkara kesilmiş polislerin zincirini yarmaya çalışıyordu.

Naftalinden yeni çıkmış bir samurai kılıcını sallayan gözü dönmüş bir ihtiyar, kükrüyordu:

— Bırakın beni geçeyim! Kılıcımla kazıyacağım sırtlarına "korkak" adını.

Genç görünmek sevdasıyla, yaşına hiç de yakışmayan açık renk bir kimono giymiş, suratı, erimiş boyalarından pırıl pırıl bir kadın, polislerin gerilmiş kollarının altından geçip havacılara doğru koştu. Ayağından takunyasını çıkartarak topuğuyla o zaman pek genç olan Kimouri'ye indirdi, Kimouri, başını omuzları arasına gömmeye çabalıyordu. Bir tuhafiye mağazasının vitrininden imparator gülümseyerek, bu vatansever kadının davranışını onaylar-

casına bakıyordu. Kadın güçlükle uzaklaştırıldı, Kimouri hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Hıçkırıkları arasında, bu gözü dönmüş kalabalığı küçümsemeyle seyreden, havacıların en yaşlısına sordu:

— Yoksa gerçekten korkak mıyız biz, Makota?

— Hayır, diye karşılık verdi Makota. Korkak olan asıl onlar.

Her yandan, vatan hainlerine çürük muz, taş, şişe yağıyordu. Ateşli vatanseverin biri, polislerin kolları üzerinden sarktı ve tüm tükürüğünü ağzında biriktirerek olanca gücüyle Makota'nın suratına tükürdü. Makota, ani bir hareketle, balgamı silmek için ellerini kelepçeden kurtarmaya çabaladı. Balgam yanağına yapışmış, yavaş yavaş, terle beraber kayıyor, iniyordu. Makota yanağını omuzuyla silmek için başını yana eğdi, ama çenesi korkaklık suçlamalarıyla kaplı levhaya dayandı bu kez. Halk kahkahayla gülüyordu.

Ve birdenbire kısılmış bir ses duyuldu:

— Bir Yoshuma malûlünc yol verin!

— Yoshuma malûlüne yol verin! Yol verin geçsin, gösterir onlara, sesleri duyuldu kalabalıktan. Polisler açıldılar, koltuk değneklerine dayanmış zıplaya zıplaya giden, çekici ö-

nündeki kunduracı önlüğünün altından görünen kurumuş bir ihtiyara yol verdiler.

Kalabalık öfkeyle bağırıyordu:

— İndir koltuk değneklerini şunlara!

İhtiyar sıçraya sıçraya Makota'nın yanına gidip çekicini çıkardı.

Kalabalık uluyordu:

— Hayır, hayır! Çekiçle! Daha serttir. Yaşa ihtiyar! İndir gözlerine çekici.

Makota'nın şakaklarındaki damarlar şişti. Gururla çenesini kaldırarak gözlerini yumdu.

Fakat ihtiyar çekici birdenbire önlüğünün cebine tıktı. Düğüm düğüm, eğri-büğrü parmaklarıyla önlüğün iplerini çözdü, çıkardı ve tersiyle Makota'nın yüzünü sildi. Kimouri, halkın ihtiyarı parçalayacağını sandı, fakat kalabalık yatışmış ve susmuştu. İhtiyar önlüğünü yeniden taktı, iplerini bağladı ve koltuk değneklerine dayana dayana geriledi. Halk sakin sakin, açılıp ona yol verdi, ve adam kalabalığa karıştı, gitti.

. . . .

Japon bütün bunlardan Grivs'e tek kelime anlatmadı. Hapise girdiğinden ettiği sözle yetindi.

Grivs: "Kimbilir, belki de yalan söylüyordur, diye düşündü. Ne olursa olsun, gene de, Pearl Harbor'u bombalamış ya!"

Grivs geceleyin genç kızla kumsalda, boş şezlongların önünden yürüyordu.

Genç kız pabuçlarını çıkarmıştı ve bileğindeki zincir kuma kâh dalıyor, kâh çıkıyor, ayışığında pırıl pırıl parlıyordu. Hemen yanıbaşlarında yıldızlar serpiştirilmiş okyanus içini çekiyor, dalgalanıyordu. Uzaklarda, billûrdan bir pabucu andıran küçücük, ışıklı bir gemi tatlı tatlı süzülüyordu.

Genç kız:

— Hiç vapura binmedim ben, dedi. Bir köyde yaşadım ve ancak kayığa bindim.

— Ben ise Arizona gemisindeyim, dedi Grivs. Resim de yaparım.

— Ben ancak kum üzerine resim yapardım, bir kamışla, dedi kız gülerek. Ve dişlerinin beyazlığı çıktı ortaya.

— Ne resmi yapardın?

— Balıkçılar denize açıldıkları zaman güneşi çizer ve ona yakarırdım. Ama bir gün bir kasırga çıktı ve babam boğuldu.

Grivs sordu ona:

— Peki, Honolulu'ya nasıl geldin?

Genç kız alçak sesle karşılık verdi:

— Annem beş kızla yalnız kalmıştı. En büyükleri bendim. Para kazanmak gerekiyordu.

Grivs ona başka hiçbir şey sormadı. Ne hakkı vardı kızı sorguya çekmeye, ki hiçbir zaman hiçbir şeyin eksikliğini duymamıştı? Gerçi babası sık sık para sıkıntılarından söz ederdi ama, evin buz dolabı daima doluydu.

Grivs:

— Hadi, denize girelim, dedi.

Genç kız, uysal:

— Peki, diye karşılık verdi. Elbisesini başının üzerinden geçirip çıkardı ve ellerini göğsünün üzerinde kavuşturarak —bardaki tahta putlar gibi— yavaş yavaş suya girdi.



Grivs yanına vardığında genç kız kollarını açmış, dalgaların üzerine uzanmıştı. Yalnız boynunun nazik sapının tuttuğu yüzü suyun dışındaydı. Suyun içinde genç kız, Grivs'den utanmıyordu artık. Okyanusun sonsuzluğuyla ve parıldayan yıldızların ağırlığı altında eğilmiş gökle kaynaşmış, bir olmuş duyuyordu kendini.

Grivs onun yanına, sırtüstü uzandı, suyun içinde narin elini arayıp buldu ve öylece, uzun bir süre kaldılar, okyanusun ve göğün âhengine uyup sallanarak ve birbirlerine hiçbir şey söylemiyerek.

Grivs'in kadınlarla tecrübesi pek azdı: rastgele karşılaşmalar, bir öpüşme ve bazen, akşam toplantılarında veya sinemada, belli belirsiz bir sürtünüş. Bunun ötesinde Grivs'i, duyularına rağmen, içinde yükselen utanç verici bir şey, bir korku durduruyordu. Annesinin verdiği duygusal eğitim kendisini burada gösteriyor ve Grivs, bir kez bile aşka benzetilebilecek herhangi bir şey duymamış olmaktan kaygılanıyordu.

Fakat şimdi, iliklerine kadar işleyen bir titreme kaplamıştı her yanını. Hemen yanıbaşında dalgalanan o çok kocaman gözlü, olağanüstü yüze baktıkça ve kalçasının, taşlaşmış bir dalgaya benzeyen bu vücude değdiğini hissettikçe başı dönüyordu.

Hep elele tutuşarak kıyıya doğru yüzdüler. Ayakları suyun dibine erince genç kız gene ellerini göğsü üzerinde kavuşturup sudan çıkmaya hazırlandı. Fakat Grivs, ağır ağır, onun kollarını indirdi. Ona yaklaşmak için değil, onu kendisine yaklaştırmak için de değil, okyanus yaptı bu işi: Grivs avucunun altında genç kızın ıslak ve fırlak sırt kemiklerini hissetti ve aşağılarda, suyun altında bir yerlerde kızın küçük bacağına istemiyerek çarpınca gümüş zinciri soğuk sertliğinden tanıdı.

— Seni seviyorum! diye mırıldandı Grivs ve kendi sesine şaştı.

Ve genç kızın tuzlu ve sert memelerini, boynunun narin sapı üzerinde titreyen damarı ve okyanus kokan, karmakarışık saçlarını öpmeye başladı.

Hafifçe kıvrık dudakları içindeki bembeyaz dişleri, Grivs'in dudaklarıyla karşılaşınca ağır ağır açıldı... ve Grivs'in gözünde her şey, her şey silindi, bu ağzın sıcak derinliğinden ve bu yüze yayılmış bu kocaman gözlerden başka...

Sonra, zaman zaman mavi bir ışıldağın başıboş ışınıyla aydınlanan kumsalda yeniden yürümeye koyuldular. Grivs heyecanla anlatıyordu:

— Her şeyi terketmelisin. Askerliğimi bitirir bitirmez evleneceğim seninle. Kocaman bir gemiye binip gideriz buradan. İster misin?

Genç kız, Grivs'in bütün söylediklerini ürkek ürkek dinliyor ve başıyla onaylıyordu.

— Bir hafta sonra gene izin alırım. Burada, kumsalda saat tam 8 de buluşuruz, diyordu Grivs.

Ve genç kız gene başıyla onaylıyordu.

Grivs ona sıkı sıkı sarıldı:

— Ne olursun, al şu parayı, diye kekeledi ve kızararak ekledi: Taksi paran olsun.

Genç kız başını hayır anlamında salladı. Hayır, ondan para alamazdı. Onunla orada, suyun içinde, hiç kimseyle duymadığı şeyler duymuştu. Hayır, yapamazdı bunu, alamazdı!..

Genç kız dudakları sımsıkı kapalı, Grivs'i öptü ve sonra pabuçlarını giydi. Grivs, ona:

— Seni götüreyim, dedi.

Genç kız gene başını hayır anlamında salladı. Grivs sordu:

— Beni seviyor musun?

— Evet, dedi genç kız. Delikanlının mutlu olmasını istiyordu çünkü.

Onu bir kez daha öptükten sonra arkasını dönüp kumsaldan kente giden merdiveni çıkmaya başladı.

— Eğer ardına dönüp bakarsa, beni seviyor demektir, diye Grivs çocukca bir niyet tuttu. Henüz on sekiz yaşındaydı.

Genç kız dönüp baktı ve bir anda, başını eğerek kentin ışıkları içinde gözden kayboldu.

Grivs, başını elleri içine aldı, kendi kendine mırıldandı:

— Anneciğim, seviyorum onu.

Fakat anlaşılan bunları yüksek sesle söylemişti ki, kumdan karmakarışık saçlı bir kafa çıkarak homurdandi:

— Patlayıncaya kadar sev ama, gırtlağımı serinletecek bir şey yok mu yanında?

Bir öksürük ve ardından bir gırtlak temizlemesi duyuldu. Grivs'in karşısında, çok ilginç bir adam belirdi: şişmiş yüzünü, karmakarışık kırçıl bir sakal kaplamıştı, parça parça gömleğinden fırlamış kıllı göğsünde bir aziz Christophe madalyonu sallanıyordu; her cinsten ve inanılmayacak kadar çok lekelerle kaplı, düşük bir pantalon ile çıplak ayaklarına geçirilmiş sandallar, kılığını tamamlıyordu. Kalm, kır kaşların altında gözler, alkolün arttırdığı bir iyimserlikle doluydu.

Grivs:

— Maalesef yanımda hiçbir şey yok, bayım, dedi. Ama sizi davet edebilirim, tabiî eğer vaktiniz müsaitse.

Grivs öylesine mutluydu ki, şu olağandışı örneğiyle karşılaştığı insanlığın tümünü kucaklayıp öpmek istiyordu o anda.

Acayip adam pantalonunu çekti ve üzerine dövmeyle: "Jim, Nancy'yi seviyor" yazılmış kocaman, güneşten tunçlaşmış elini Grivs'in omuzuna vurarak:

— Hoşuma gittin sen, oğul. Genellikle insan kuyruğu titreteceği zaman anar anasını. Sen ise sevdalandığın sırada arıyorsun. Mükemmel, davetini kabul ediyorum. Yalnız, kusura bakma, bugün smokinimi giymemiştim!..

Grivs ile yeni tanışı, rastgele, sıcak bir

yer aramaya koyuldular. Fakat barlar kapanıyordu artık. Kapılardan, kılıflı çalgıları koltuklarında, yorgun çalgıcılar çıkıyorlardı. Grivs saate bir göz atınca dehşetle gördü ki, dört olmuş; halbuki izni ikide sona eriyordu.

Fakat artık hiçbir şeye aldırış ettiği yoktu:

— Bir Polinezya barı biliyorum, dedi. Belki o açıktır henüz.

— Polinezya mı, varsın Polinezya olsun, diye karşılık verdi Jim. Ben zaten uluslararası işbirliğinden yanayımdır.



Polinezya barı gerçekten de açıktı ve kapıdan etrafa banco sesleri yayılıyordu.

Kapıcı, olağandışı bir insan olan Jim'i görünce, şaşkınlıktan ağzı bir karış açıldı ve terbiyeli bir hareketle içeri girmesini önlemek istedi. Fakat Grivs'in, avucuna sıkıştırdığı beş dolar onun bu görev aşkını uyuşturuverdi.

Bara girdiler, ve Grivs, birdenbire donakaldı, bir sürü içki şişesini görünce pek neşelenmiş olan Jim'in koluna yapıştı. Tezgâhın önünde, bir taburenin maden çemberi üzerinde Grivs, bir gümüş zincirin kuşattığı,, üzerinde bir ben bulunan küçük bir bacak görmüştü.

Genç kızın yanında, ablak suratlı tiril tiril beyaz bir kostüm giymiş şişko bir herif oturuyordu. Kızın bardağına viski doldurmaktaydı. Turistlerin taktığı cinsten abanoz bir yüzükle —tahta putların minicik kopyasıydı bu— süslü tombul eli, kızın sırtını, sahip çıkarcasına okşamaktaydı.

Grivs, suratına şiddetli bir tokat yemiş gibi sıçradı ve kendini bardan dışarı attı.

Jim, Grivs'in yanına vardığında delikanlı sendeliyerek sokakta dolaşıyor, yerdeki izmaritleri, portakal kabuklarını, renkli buzlu çikolata kâğıtlarını, buruşturulmuş karton bardakları ve gazete parçalarını hiç gözünü kırpmadan seyrediyordu; başını sallıyor ve anlamsız sesler çıkartıyordu: ona kendisini sevdiğini söylememiş miydi kız? Haftaya tekrar buluşmak üzere sözleşmemişler miydi? Giderken dönüp ardına bakmamış mıydı? Demek gerçekten hiç kimseye inanmamalıydı, öyle mi?

Grivs'in başına gelenleri anlamamakla beraber, içmek, her zamankinden çok içmek gerektiğine inanan Jim:

— İçki en iyi devadır, dedi.

Limanda pis bir Çinli meyhanesini açık buldular ve içtiler.

Grivs ağlıyordu. Jim'in "Jim, Nancy'yi se-

viyor" dövmesiyle süslü, kocaman eli onun sırtını sertçe okşayarak teselliye çalışıyordu.

Grivs, Jim'in gömleğine yapışarak:

— Hayır, söyle bana, kimseye inanılabilir mi?

— Hayır, diye Jim acıklı bir yüzle karşılık verdi: Kimseye inanılmaz. Yalnız şişeye inanılır.

Grivs suratı pişmiş bir elma gibi kırışık Çinli garsonun elini yakaladı:

— Kimseye inanılabilir mi?

Elini kurtarıp Grivs'in kırdığı bardağın parçalarını masadan temizlerken garson, sevimli bir tavırla:

— İnanmamak daha iyi olur, efendim, dedi.

Grivs, şarabını yudumlarken bir yandan da kocaman bir denizci çubuğunu emen ihtiyar, dişsiz bir Hawai'li kadının oturmakta olduğu, yandaki masaya doğru atıldı, sordu:

— Kimseye inanılabilir mi?

Ağız yerindeki kocaman delikten alaycı bir homurtu duyuldu:

— İnanmak mı İnanmak mı?

Ve ihtiyarın kahkahası, sarkık yanaklarını titretti.

Jim, bacaklarının üzerinde zorlukla durabilen Grivs'i çıkardığı zaman şafak sökmüştü,

okyanusun mavimtrak aydınlığı Grivs'in gözlerini kamaştırdı. Jim pantalonunu çekerek:

— Belki de, dedi, güneşe inanılabilir. Ne olursa olsun, daima vaktinde doğuyor o.

Jim, iyi bir arkadaş olduğunu gösterdi. Grivs'i Pearl Harbor nizamiye kapısına kadar sürükledi.

Küçük bir kadın aynasında burnunu üzerindeki sivilceyi dikkatle incelemekle meşgul nöbetçiye seslendi:

— Hey, çavuş, al bakalım senin şu ağzı süt kokan delikanlıyı!

Çavuş boş bulunmuştu, irkildi, aynayı hemen göğüs cebine indiriverdi, o uğursuz sivilceyi gizleme çabasıyla ak miğferini kafasına sımsıkı geçirip umursamaz bir tavır takındı.

Zihni karmakarışık olmasına rağmen Grivs, çavuşu tanımıştı. Kentteki sinemalardan birinde gişe memuru olan Evelyn'e —ablak suratlı bir kız— vermek için resmini çizdirmişti Grivs'e. Gerçi o sırada burnunun üzerinde sivilce yoktu çavuşun.

Aynaya bakarken yakalanmış olmaktan pek canı sıkıldığı besbelliydi. Sertçe:

— Kâğıtlarınız! dedi.

— Benim, ben, Grivs. Tanımadın mı yoksa?

Çavuş aynı tavırla:

— Kâğıtlarınız! diye tekrarladı. Grivs, geçmişteki tanışıklığı ona hatırlatmanın faydasızlığını anlamıştı, izin kâğıdını uzattı.

Çavuş, kâğıdı inceledikten sonra saatine baktı:

— İzin saat ikide bitiyor, diye acımasız konuştu. Halbuki şimdi saat yediyi kırk iki geçiyor. Seni içeri bırakmadan önce nöbetçi subaya bildirmek zorundayım.

Grivs yalvardı:

— Bak dostum... Biliyorsun, başıma büyük iş açarlar sonra... Halbuki beni bıraksan, Arizona'ya gizlice girer, pazar âyinine de tam zamanında yetişirim. Arkadaşlar nasıl olsa beni ele vermezler.

Jim arabulmaya çabaladı:

— Böyle bir şey hangimizin başına gelmemiştir ki, çavuş? Epeyce çekmiş kafayı... Sonra, küçük bir kız... Ben de askerken böyle bir iş gelmişti başıma...

Çavuş gittikçe resmîleşiyordu; dikildi, miğferinin kayışını çenesine iyice yerleştirip Jim'i yukarıdan aşağıya, azametle süzdü. Çavuşun delici bakışları karşısında Jim, gömleğinin uzun süredenberi yerinde yeller esen düğmelerini ilikler gibi yaptı.

— Sahi, siz, siz ne diye bir askerî üsse

üsse girmeye çalışıyorsunuz? Kimliğinizi verin bana!

Çavuş bunları söylerken bir adım öne atmıştı.

— Bir yere girmeye kalkıştığım filân yok benim, çavuş. Sadece bir arkadaşı yalnız bırakmak istemedimdi; o kadar. Kâğıtlarıma gelince, ne kâğıdım olabilir ki benim? Sahip bulunduğum tek mühür, bu işte.

Jim böyle derken, gömleğinden görünen göbeğine pat pat vurdu.

Çavuş bu kez Grivs'e dönerek:

— Madem ki arkadaşınızmış, adı ne öyleyse?

Grivs acıklı acıklı:

— Adı Jim, diye cevap verdi.

Midesi bulanıyordu.

Jim hemen dövmeli elini çavuşun burnuna doğru uzatarak:

— *"Jim, Nancy'yi seviyor"*... İşte çavuş, apaçık!

Çavuş oralı olmadı:

— Ben soyadını soruyorum!

Grivs, suratı gittikçe asılarak:

— Cehennemin dibine git, çavuş! Bilmiyorum!

Çavuş, Jim'e bildirdi:

— O halde sizi şüpheli kişi olarak tutukluyorum.

Ve Grivs'e dönerek ekledi:

— Size gelince, arkadaşlarınızı daha dikkatle seçerseniz iyi edersiniz, hele deniz piyadesinde olduğunuz sürece...

— Sen salak herifin birisin, çavuş! dedi Grivs.

— Gecikme, nizamiye kapısına ne idüğü belirsiz birisiyle dönüş, üstelik nöbetçiye hakaret.

Çavuş bunları hınzırca bir zevkle sıraladı. Sonra kapının yanındaki telefona yaklaşıp alıcıya uzattı elini. O anda, okyanus yönünden, gittikçe, artan bir homurtu duyuldu. Üç adam başlarını kaldırıp gökyüzünü araştırdılar. Henüz hiçbir şey görünmüyordu, ama homurtu yaklaşmaktaydı. Bir yerlerde kulakları sağır edercesine düdükler ötüyordu.

Jim soluk soluğa:

— İşler sarpa sarıyor galiba, çavuş.

Telefon alıcısını hâlâ elinde tutan ve gözünü gökten ayırmayan çavuş, sert bir karşılık verdi:

— Paniğe kapılmak yok! Manevra yapıyorlardır herhalde.

Birdenbire gökyüzüne bir yerlerden uçaklar fışkırıverdi... onlarca, yüzlerce. Kocaman

bir mıknatısın çekimine kapılmışcasına, bulutların içinden fırlayıp dosdoğru Pearl Harbor'a yöneliyordu hepsi de. Çavuş alıcıyı hâlâ elinde tuttuğunu hatırladı. Telefona:

— Nedir bunlar, ne oluyor? diye haykırdı.

Alıcıdan bir ses geldi:

— Ne bileyim ben?

Patlamalar yeri göğü titretiyordu. Düdükler daha da şiddetli ötüyordu. Üsten gelen bir cip son hızla kapıya doğru saldırdı. Direksiyonunda, belden yukarısı çıplak, subay kasketli biri vardı. Titrek yanaklarında tıraş sabununun beyaz beyaz izi kalmıştı. Çavuşa seslendi:

— Sırığı kaldır!

Çavuş, sırığı kaldıracak makineye doğru seğirtirken bir yandan da endişeyle bağırarak sordu:

— Ne oldu?

Cevap olarak yalnız:

— Sen biliyorsan bana söyle! sözleri duyuldu. Ve cip, lâstiklerini öttürerek fırtına gibi hareket etti.

Kentten kutu yüklü bir kamyon geliyordu. Şoförü şaşkın, penceresinden sarkarak sordu:

— Ne bu rezalet, çavuş? diye. Fakat çavuş ancak bir tek şeyi aklında tutabiliyordu: ne olursa olsun yerinden ayrılmamalı, görevini

yapmak zorundaydı. Soğukkanlı görünmeye çalışarak:

— Giriş kâğıdını göreyim! derken kutulara da elindeki makinelinin ucuyla şöyle bir dokundu: Ne götürüyorsun?

Şoför, giriş izin kâğıdını uzattığı anda bir patlayışla yerinden sıçradı:

— İncil... karşılığını verdi.

— Bırak beni geçeyim! diye yalvardı Grivs.

Jim de ısrar ediyordu:

— Haydi çavuş, yap bir erkeklik! Bak görüyorsun neler oluyor.

Çavuş, şoförün uzattığı geçiş izni kâğıdını okumaya çabaladı, ama gözlerini bir türlü, uçakların tam anlamıyla kaynaştığı gökyüzünden ayıramıyordu. Dört bir tarafta bombalar patlıyor, silâh sesleri geliyor, makineli tüfekler takırdıyordu. Bu arada Grivs'in sesi çavuşu kendine getirmişti.

Pike yapan bombardıman uçaklarının kapkara çığı yanında bir oyuncağı andıran küçük makinelisine sımsıkı sarılarak sert sert:

— Önce nöbetçi subayına bildirmeliyim, dedi.

Şoför kızmıştı, izin kâğıdını çavuşun elinden çekip alarak gaza bastı. O zaman Grivs de iki sıçrayışta kamyona yetişip asıldı.

Çavuş kendisini tüm kaybetmişti artık. Makinelisine sarılarak:

— Dur! Yoksa ateş ederim! diye haykırdı. Anlaşılan bombaların patırdısı, çavuşa, sorumlulukların tam kavramını yitirtmişti.

— Çıldırdın mı sen! Ve Jim'in üzeri dövmeli eli makineliyi kavradı.

O anda kulakları sağır edici bir patlama oldu.

Grivs kendisine geldiğinde, mukavva kutuların altına gömülmüş, ağzını tıkayan toprağı tükürmekteydi. Yanıbaşında kamyon, devrilmiş yatıyordu. Tekerlekleri boşlukta dönmeye devam ediyordu. Grivs'i sıkıştıran yırtık kutuların içinden, askerler için hazırlanmış küçük cep İncil'leri teker teker dökülmekteydi.

Grivs kendisini İncil'lerden kurtardı ve farkına varmaksızın, birini eline aldı. Göğsüne bastırarak çevresine bakındı. Herşey dumana gömülmüştü. Bu duman içinde gerçekdışı yaratıklara benzeyen insan siluetleri dolaşıyor, yangın hortumları ve sedyeler taşıyordu.

Patlamanın yerinden kopartıp parlak çikolata kâğıdı gibi buruşturduğu kapının yanında çavuş ile Jim, hareketsiz yatıyorlardı. Ölüm birleştirmişti onları. Çavuşa yapışmış güclü elin üzerindeki *"Jim, Nancy'yi seviyor"* dövmesi görünüyordu. Çavuşun göğüs cebinden, kü-

çük bir ayna düşmüştü, artık aynasından dolayı utanç duymayabilirdi.

Grivs kıyıya doğru gitti.

Bombardımanın devam edip etmediğini bilemiyordu: patlamadan sersemlemiş, hiçbir şey işitmez olmuştu. Bombardıman sürüp gidiyordu. Ama gürültüsüz. Uçaklar gürültüsüz pike inişi yapıyorlardı. Toprak ve ateş demetleri göğe doğru gürültüsüz yükseliyordu. Yaralılar gürültüsüz haykırıyorlardı.

Grivs koya doğru ilerledi.

Suyun üzerinde yüzen kömürleşmiş uçak ve gemi kalıntıları arasında Arizona'yı seçti. Arizona alev alev yanıyordu. Suda, kurtulanların başları görünüyordu. Bir askerî rahip sudan çıktı, daha doğrusu sudan dışarı süründü. Suratı isten kapkara kesilmişti. Yuvalarından fırlamış, aptallaşmış gözleri fırıl fırıl dönüyordu. Sarsak adımlarla, taşlaşmış gibi donup kalmış duran Grivs'e yaklaştı. Göğsünün üzerinde sıkı sıkı tuttuğu İncil'i aldı. Açtı ve başını sallıyarak bir şeyler okumaya koyuldu. Fakat sözleri işitilmiyordu.



...Napoleon, güclü butlarını sımsıkı saran güderi bir külot pantalon giymiş, azametli bir

tavırla, dürbünden, askerlerinin ilerleyişini izliyordu. İmparatorun kır atı sabırsızlıkla toprağı eşelemekteydi. Kartal yavrusu askerlerinden hoşnut kalan Napoleon, dürbünü gözlerinden indirip eliyle emir verir gibi bir işaret yaptı. Altın gibi pırıltılar saçacak kadar parlatılmış borular gökyüzünün kör edici maviliğine doğru kalktılar. Karbeyaz trampetler üzerine değnekler, zaferi ilân edercesine indiler. İmparatorluk piyade kuvvetleri düşman istihkâmlarına doğru yürüyüşe geçti: üniformaların parlak düğmeleri ışıklar saçıyor ve askerlerin uygun attıkları adımlar, sıraların kusursuz geometrisini hiç bozmuyordu. Şık asker şapkalarının üzerinde yükselen kılıçlar, mavi şimşekler gibi, efsanevî muhafız süvarilerinin elinde, ışıklar saçıyordu. Mısır güneşinde yanmış erkek yüzleri bu kez de Austerlitz güneşinde yanıyordu.

Japon, kederli bir gülüşle:

— Güzel bir savaşmış bu, dedi. Hiroşima'da böyle olmadı.

Grivs homurdandı:

— Pearl Harbor'da da böyle olmamıştı. Fakat şu Napoleon savaşı hiç şüphesiz filmde gösterildiği gibi değildi. Ve korkarım ki bizim savaşımız da bizden sonra geleceklere, kendi

savaşlarıyla karşılaştırdıklarında, güzel görünecek.

Japon sordu:

— Bir savaş daha olacağına emin misiniz?

Grivs:

— Ben falcı değilim, diye cevap verdi. Fakat kimse kimseye inanmıyor. Herşey de bundan çıkıyor işte. Ruslar bize inanmıyorlar, biz onlara inanmıyoruz. Ötekiler ne bize, ne Ruslara inanıyorlar ve böylece devam ediyor. Hepsi de daha iyiye, daima daha iyiye gidiyorlar. Ve sonra da savaş patlak veriyor.

Japon:

— Rus dediniz de aklıma geldi, bu uçakta bir de Rus yolcu var. Adını şimdi hatırlamıyorum, tanınmış bir şair. Görüyorsunuz ya, ilişkiler gelişmekte.

— Ah! İlişkiler, öyle ya. Ama neye çare buluyor bunlar? Asıl kesin ilişki, birinin düğmeye basmasıyla kurulacak.

Grivs konuşmaya devam etmedi, fakat Rus'un oturduğu yana ilgiyle baktı.

Yüzünü, gazetelerde görmüş olduğu resimlerinden tanıdı, fakat telâffuzu güç adı aklına gelmedi bir türlü. O zamana kadar Grivs ancak üniformalı Ruslarla karşılaşmıştı, ama onlar bambaşkaydı.

Grivs Elbe nehrinde yüzüyordu.

Yalnız bir kolunu kullanıyordu yüzerken, çünkü ötekiyle kızıl saçlı çavuş O'Kelly'den miras kalma halis burbon şarabı şişesini sıkı sıkı tutmak zorundaydı. Su buz gibiydi, ama Grivs'e de, birbirlerini karşılamak için nehri geçmekte olan yüzlerce Amerikalı ve Rus askerine de vız geliyordu suyun soğukluğu. Savaş, sonunda titretmişti kuyruğu. Cam cehenneme! Nihayet, leşinin üzerinde kemikleri üzerinde kucaklaşıp bol bol kafayı çekebileceklerdi.

Nehrin iki kıyısından, neşeyle havaya ateş ediliyor, uçaksız göğe füzeler fırlatılıyordu. Eski bir kamyon kasası, suyun üzerinden, Grivs'e doğru gelmekteydi. Bu kasanın içine birkaç Rus oturmuş, dipçiklerle kürek çekiyorlardı. Ruslar, Grivs'i çekip kasanın içine aldılar ve tıraşlı suratlarıyla yanaklarını dağladılar.

— Amerika! Çocuklar, bakalım Amerika ne içirecek bize? Sana ne çalayım Amerika?

Bunları kalkık burunlu küçük bir asker, Grivs'in kolundaki şişeyi yoklayarak, hayranlıkla söylemişti. Texas'lı bir çiftçiyi andıran yaşlıca bir başçavuş, kaputunu Grivs'in sırtına koydu ve bir şişe uzattı:

— Donmuş, ama ne delikanlı ya!.. Isıt içini küçük kardeş...

Grivs bir yudum içti, genzine kaçırdı: saf

alkoldü bu. Ruslar kahkahayla gülmeye ve sırtını yumruklamaya başladılar. Grivs, soluğunu güçlükle alabildi ve burbon şişesini başçavuşa uzatırken o da güldü.

Başçavuş şişeyi aldı, evirdi, çevirdi, dikkatle inceledi:

— Hımm! Tıpası da burgulu... Teknik denir buna!

Şişe elden ele geçirildi. Bir çavuş, bıyıklarını silerken:

— Kötü bir içki bu be, dedi. Bizim alkolümüzden üstün ama, gene de hafif geliyor insana.

Kalkık burunlu küçük asker, Grivs'in göğsüne vurarak sordu:

— Söyle bakalım bize, kapitalist misin sen, Amerika? Kapitalist?

"Amerika" ve "kapitalist" sözcüklerinden başkasını anlamamıştı Grivs. Nihayet bir şey anlamış olmanın verdiği sevinçle başını salladı.

— Da-da- Amerika, kapitalist...

Kalkık burunlu asker, endişe karışık bir hayretle geri çekilerek tekrarladı:

— Kapitalist...

Grivs sözlerinin yanlış yorumlandığını görünce, başını hayır dercesine, umutsuzca salladı:

— Hayır, hayır... kapitalist değil. Ressamım ben.

Grivs defterini çıkarmak için elini cebine soktuğunda onun sırsıklam olduğunu farketti. O zaman üniforması yeni genç bir teğmenin göğüs cebinden görünen not defterine uzanarak:

— Kâğıt. Kâğıt verin bana.

Teğmen endişeyle geri çekilerek:

— Ne istiyor benim defterimden? dedi.

— Anladım. Kâğıt istiyor, teğmen yoldaş. Adını yazmak istiyor, diye başçavuş açıkladı. Grivs'e bir kâğıt ile bir kurşunkalem verdiler, bir-iki çizgide başçavuşun resmini yaparak kendisine uzattı. Adam hayretle:

— Bana benziyor bu... Bu Amerika'lı resim yapmasını biliyor demek!

Kalkık burunlu asker yüksek sesle mantık yürüttü:

— Yaa! O halde, kapitalist değilse bu adam demek ki boş gezenin biri o halde.

Başçavuş sordu:

— Niye boş gezen olsun?

— Çünkü, onlarda; Amerika'da yalnız boş gezenlerle kapitalistler vardır, diye açıklama yaptı kalkık burunlu küçük asker.

Başçavuş onu azarladı:

— Saçmalama! Onlarda makineleri kim

yapıyor, buğdayı kim ekiyor öyleyse? Hem güzel potinleri var... İyi mal. Başçavuş böyle diyerek Grivs'in yüksek konçlu sarı potinlerine hafifçe bir tekme vurdu.

Grivs, başçavuşun ayaklarına baktı ve sentetik deriden, eskimiş çizmeler giymiş bulunduğunu gördü. Çizmelerin birinin ayrılmış tabanı bakır telle bağlanmıştı.

Grivs hemen bacağını başçavuğun bacağının yanına koydu, ölçüleri uyacaktı. Aceleyle potin bağlarını çözmeye başladı.

Genç subay sertçe:

— Başçavuş yoldaş, kendisiyle değiş-tokuş yapmak istediğinizi sandı galiba. Kızılordunun şerefine leke sürdürmeyin.

Başçavuş, üstünü yatıştırmaya çalışarak:

— Sadece yüreğinin iyiliğinden yapıyor bunu, dedi. Bir yandan da Grivs tam kundurasını çıkartmaya hazırlanırken onun elini tutarak durdurdu:

— Olmaz, küçük kardeş, üniforma yüzünden, yasaktır bu. Siz potin giyiyorsunuz, bizimkilerse çizme.

Kalkık burunlu küçük asker akordeonunu açtı ve bir yandan Grivs'e bakıp kurnazca göz kırparak ve kadın sesini taklitle şarkı söylemeye koyuldu:

Amerika Rusya'ya,
Bir gemi armağan etti.
İki baca, arka tekerlekler
Fakat heyhat, hiç ilerlemiyor!

Grivs'in sarı potinleri ve başçavuşun bakır tel sarılı sentetik çizmeleri tempo tutuyorlardı.

Hayır, San Francisco - Honolulu seferini yapan uzun posta uçağının birinci mevkiinde oturan Rus'un o askerlerle hiçbir benzerliği yoktu. Bunun ayağındaki kunduralar süeddi. Avrupalı gibi, daha doğrusu boyunbağı kostümünün rengine hiç uymadığına göre, Amerikalı gibi giyinmişti.

Rus zayıf bir adamdı, İtalyan masalındaki Pinokyo'nunki gibi kocaman bir burnu vardı. Canlı ve güven dolu gözlerinde çocuksu bir şeyler okunuyordu. Bu Amerikan uçağında kendisini suda balık kadar rahat hissediyordu. "Kent" sigarası içiyor ve mükemmel İngilizcesiyle hostesle çok serbest şekilde şakalaşıyordu.

Grivs, Japona:

— Daha çocuk bu, dedi. Ne bilir ki savaş konusunda?

— Onlar yirmi milyon insan kaybettiler,

cevabını verdi Japon. O ülkede çocuklar bile Amerika'daki birçok büyüklerden daha çok şey bilir savaş konusunda.

Japonun bu sözleri gerçi Grivs'in gururunu incitmişti ama, bir yandan da, onun tamamiyle haksız olmadığını düşündü. Pek az Amerikalı Pearl Harbor olayını gözleriyle görmüştü. Gerçekten savaş hiçbir zaman Amerikalılara kendi vatanlarında ilişmemişti. Belki de bazı Amerikalıların savaşla oynamaktaki tehlikeyi kavrayamayışlarının nedeni buydu.

Grivs istemeye istemeye kabul etti:

— Haklısınız. Barış Ruslar tarafından kurtarıldı. Fakat bizim de bu işde büyük payımız oldu.

Grivs, Rus ile konuşmak için anî bir istek duydu. Gerçi çocuktu henüz ama, ne de olsa Rustu ya!

Grivs şampanya kadehini alıp Rusa yaklaştı.

Rusun canlı mavi gözleri ona hoşgörüyle baktı.

"Mutlaka kendisini göklere çıkartacağımı ve imza isteyeceğimi sanıyor," diye düşündü Grivs. "Adını bile hatırlamıyorum halbuki. Ama bütün bunlar önemli değil."

Grivs kadehini uzatarak:

— Elbe'nin şerefine! dedi.

Rus cevap verdi:

— İçelim! Elbe'yi hatırlarız biz.

Bu "Elbe'yi hatırlarız biz" Grivs'e büyüklük taslama gibi geldi. Barut kokusu duymamış olan bu çocuk neyi hatırlayabilirdi ki? Elbe'de, onun babası olacak yaşta adamlar vardı. Fakat gençlik başlı başına bir kusur değildi. Grivs, Rusla kadeh tokuşturdu ve sorusunun budalalığına kızmakla beraber, gene de sordu:

— Amerikalılar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Rus gülümsedi. Muhakkak ki çok duymuştu bu soruyu.

— Çocukluğumda nefret ederdim Amerikalılardan.

Grivs içinden: "Ha! dedi, onları alıştırmışlar buna. Tıpkı bir süreden beri bizleri Ruslardan nefret etmeye alıştırdıkları gibi. İyiye ve daima daha iyiye!"

Rus:

— Savaş sırasında Sibirya'da bulunuyordum. Amerika'dan konserve sığır etiyle domuz pastırması geliyordu ve kendi cephemizden ise ölüm haberlerinden başka bir şey almıyorduk. İkinci cepheyi bekliyorduk ve açılmıyordu. Durum şuydu, Amerikan konserveleri ve Rus kanı.

★

Grivs ona Pearl Harbor'u hatırlatabilir, Amerikalıların başka cephelerde çarpıştıkları cevabını yapıştırabilirdi. Kızıl saçlı O'Kelly'nin, en mükemmel kâğıt yılanını yaparken nasıl öldüğünü anlatabilirdi ona. Murmansk'a gitmekte olan Amerikan şileplerinin nasıl batırıldıklarını da söyleyebilirdi. Fakat Grivs, savaş sırasında babasının konserve fabrikasının nasıl iyi iş yaptığını hatırlayarak bunlardan hiç söz etmedi. Kendisini suçlu görüyordu. Bu çocuğun karşısında değil de, bakır telle bağlanmış sentetik deriden çizmeli başçavuş karşısında.

— Evet, dedi, ikinci cepheyi daha erken açabilirdik. Bizde de böyle düşünenler çoktu.

Rus, sözlerine devamla:

— Şimdi anlıyorum ki, aslında ne Amerikalı, ne Rus, ne de hattâ Japon var; galiba yanınızda oturan bay, Japon. Eğer ben birinin alçak olduğunu biliyorsam, onun milliyetinden bana ne? Bize göre gerçek şu; ayrı ayrı ülkelerde yaşadığımızı sanıyoruz, oysaki asıl sınırlar ülkeleri birbirinden ayıranlar değil, insanların arasına ayrılık koyan sınıflardır.

Bir yandan da düşünüyordu: "Beni, sözcüklerimi aramaya zorlayan şu İngilizce kahrolsun. Fakat belki de sözlerimin açıklıktan yoksun oluşuyla İngilizcenin hiçbir ilişkisi yok da, sadece şu basın toplantısını fazla uzattım?

Nerden de aklıma geldi buna konferans vermek? Mutlaka savaşa katılmıştır ve ona söyliyeceklerimin hepsini benden daha iyi anlıyordur...''

Bununla beraber, Rusun bakışlarındaki güven kaybolmamıştı.

Birdenbire Grivs'in gözüne Rusun yakasındaki, üzerine *"İyiye, daima daha iyiye!"* yazılı rozet ilişti, yaldızlı küpeli kızdaki rozetin eşiydi bu.

— Bu rozeti nereden aldınız? diye sordu.

— Kimin taktığını hatırlamıyorum bile. Ama hoşuma gitti.

— İnsan düşünecek olursa, o kadar da hoşa gidecek bir şey değil bu aslında. Her zaman iyiye, daha iyiye gitmemek gerek. Bütün felâketlerin kaynağı bu. Küçük bir adam, işte böyle Napoleon oluveriyor. Sonra da, Borodino geliyor ardından. Belki de düşündüklerimi pek iyi anlatamıyorum size; aklıma bu sabah geldi bu, rozetin eşini bir kızda görünce geldi.

Bir yandan oda: "Ona papaz gibi vaaz veriyorum, diye düşündü. Bu dünyada kimse hiçbir şeyden emin değil, gene de herkes karşısındakinden daha çok bilir görünmek istiyor ve başkalarına ders vermeye kalkışıyor. Neticede hepsi de iyiye, daha iyiye gitmek çabasında.''

Rus:

— Gene de, sizi anladım, diyerek rozeti çıkardı yakasından.

Hostes:

— Yolcular lûtfen yerlerini alsınlar. İnişe geçiyoruz, dedi.

Grivs, Japonun yanına oturdu. Rusa söyliyeceği önemli bir şey varmış da unutmuş ve o da diyeceklerinin hepsini dememiş gibi bir izlenime kapılmıştı. Fakat artık çok geçti. Uçak iniyordu. Ve Grivs'e doğru da, ilk gençliğinin kenti gelmekteydi: yamaçlarına serpiştirilmiş beyaz evleriyle Honolulu.

Grivs uçağın kapısından çıkar çıkmaz ter içinde kaldı, hava o derece sıcaktı.

Hawai'li öğrenciler Rusun çevresini sardılar: ellerinde, onun telâffuzu güç adını taşıyan küçük kitaplar vardı. Esmer tenli, hafif şehlâ gözlü genç kızlar Rusun zayıf, uzun boynuna geleneksel Hawai çelenkleri geçiriyorlardı. Gazeteciler ise diz çökmüş, onu flâş yağmuruna tutmuşlardı.

Japonu, Amerikan donanmasının birkaç subayı karşıladılar, saygıyla selâmladılar. Grivs bütün bunları kıskanmamıştı ama, içi de üzüntüyle burkulmamış değildi, çünkü onu kimse beklemiyordu. O gün boyunca ilk kez, karısıyla ettiği bir kavgadan sonra evden kaçmış ol-

duğunu —ve şimdi de emindi ki, bir daha asla dönmemek üzere— hatırladı. Kimin haklı, kimin haksız olduğunun pek önemi yoktu. Artık birbirlerini anlamaz olmuşlardı. İkisi de bağımsız olmaya çabalıyor ve ikisi de karşısındakinden daha fazla bağımsız olmak istiyordu. Ve işte sonunda bugün, Honolulu'da yalnızdı.

Grivs, Avis şirketinden bir Plymouth kiraladı; dövizine karşı âdeta tiksinti duymasına rağmen bu şirket her nedense ona ailedenmiş gibi geliyordu. Kente doğru yola çıktı.

Palmiye ağaçları arasından uzanan şosede rengârenk otomobillerin arasından kayıp giderken Grivs, bu sokaklarda, defteri kalemiyle "İnsanlık" adlı eseri için yüzler aradığı devri, içi burkularak andı. Fakat kader onu bambaşka bir hayata yöneltmişti.

Grivs terhis olduğu vakit babası ona, savaş yılları sırasında çok kârlı bir iş haline gelen konserve fabrikasında bir yöneticilik teklif etmişti. Fakat insanlar hayatını kaybederken babasının zengin olmasına kızan Grivs, bağımsız yaşamaya kararlı, evden ayrılmıştı. Uzun süre dergilerin bekleme salonlarında, savaş konulu resimlerini satmak çabasıyla vakit öldürmüştü. Fakat savaş bitmişti artık ve yazıişleri müdürleri kaşlarını çatıyorlardı: "İnsanlara geçmişteki acılarını hatırlatmanın ne ge-

reği var?" Yapıcı bir iyimserlik isteniyordu şimdi.

Umutsuzluğa kapılan Grivs bir kumaş fabrikasında desinatörlük buldu. Kendini bu işe canla başla vermiş ve başlangıçta, sokaklarda insanların üzerinde kendi çizdiği resimlerle süslü elbise ve gömlekleri görmek hoşuna gitmişti. İnsanlar alabildiğine süslenmek ve savaşı mümkün olduğu kadar az düşünmek istiyorlardı: Kumaş satışları iyi gidiyordu: ister Mondrian'ınkiler gibi belirli renkli çizgilerle, veya küçük canlı yıldızlarla, ister Paul Klee'ninkiler gibi biraz bakışımsız karelerle, veya Miro'vari gerçekdışı şekillerle süslü olsun.

Birkaç yıl sonra Grivs, patronun kızıyla evlenmiş ve ortağı olmuştu. Kendi yerine de, desinatör olarak çok istidatlı bir genç almıştı. Böylelikle daha çok boş vakit bulabilmiş ve savaştan önceki hevesine dönerek, kendisini resme vermeyi denemişti. Fakat yararsız şekiller çize çize eli durmuş, yaratma gücünü yitirmişti artık. Karısı, onun gibi iş hayatında önemli bir yeri olan bir erkeğe yakıştıramadığı bu uğraşıyla alay ediyordu. Grivs karısından gizliden gizliye sanki gücsüzlüğünün nedeni oymuş gibi, nefret etmeye başlamıştı. Birbirlerine yabancı oluyorlardı gitgide. Grivs kendini içkiye vermişti.

★

Bir gün, yeni desinatör —tıpkı uçakta rastladığı Rusun bakışlarına benzeyen canlı ve kendinden emin bakışlı bir ufak-tefek genç— Grivs'i evine davet etmişti. Ressam, odanın ortasına koskocaman bir tuval koyarak kaygılı, sormuştu:

— Gözkamaştırıcı, değil mi?

Grivs, donakalmış, susuyordu. Tuvalin üzerinde bir yüzler kalabalığı toplanmıştı. Birbirlerinde eriyor, birbirlerini tamamlıyor, birbirleriyle çatışıyorlardı. Ve görünürdeki bütün bu kargaşalık âhenkli bir yüz meydana getiriyordu, insanlığın yüzünü.

Grivs, donakalmış, susuyordu. Herşey yerleşmiş kurallara ayak uyduracaktı. Biri ergeç bu tabloyu bir gün yapacaktı ve sanat bakımından yapanın şu veya bu oluşunun hiç önemi yoktu. Grivs, sadece fazla geç kalmıştı. O gündenberi boyalarını ve tuvallerini bir yana bırakmış, daha da çok içkiye vermişti kendisini.

İlkgençlik umutlarının anıları ve onların hiç gerçekleşememiş olduklarını bir kez daha anlaması, kocaman Plymouth'u Honolulu'da sürerken, Grivs'in içini kararttı. Birdenbire ellerinin ağırlaştığını, yüzünün gerildiğini, yanaklarının sarktığını, başının âdeta bir yük olduğunu sandı. Düşündü ki, görünürde başarıya ulaşmış, —fakat aslında başarısızlı-

ğa— bir hayattan cüretle kaçmak istemişti, ama bu kaçış çok geçti artık.

Hilton'da bir oda tuttu, üzerindekileri yırtarcasına çıkartıp kendini yatağa attı, hava soğutucusunun tekdüze gürültüsüyle uyuyakaldı.

Uyandığında ilk düşüncesi: "Nereden geldim sanki buraya? Pearl Harbor'u görmek için geldim ama, insan ilkgençliğinin mezarını seyretmekte ilgi çekici ne bulabilir?" oldu. Her ne olursa olsun, Grivs, Pearl Harbor'u görmeliydi. Aşağıya indi, Hilton'un, hole asılmış, altın yaldızlı çerçevesi içinde pırıl pırıl parlayan pembe yanaklı adamın portresine bakıp hiç de dostça olmayan bir şekilde yüzünü ekşitti.

Bu holde gezinen müşteriler oldukça yaşlıydılar: şapkalarına sun'î çiçekler iliştirmiş, boyunlarındaki kırışıkları pahalı gerdanlıklarıyla gizleyen içi geçmiş leydiler, ve kısacık şortları tuz izleri taşıyan kıllı baldırlarını açıkta bırakan inmeli centilmenler. Hepsi de bir diş macunu reklâmı yapar gibi (üstelik, dişler üzerindeki etkisine bakılırsa, berbat bir macun) suratlarına sun'î bir tebessüm takmışlardı. Hiç şüphesiz doktorları yalnız perhiz çorbası içmelerine ve plâjda yarım saat, o da şemsiyenin gölgesinde kalmalarına müsaade ediyordu, ama onlar birbirlerine Hawai adalarında tatil ge-

çirmekten son derece memnun olduklarını göstermek için insanüstü çaba harcıyorlardı.

Grivs kendi kendine: "Onlarla alay etme, oğlum," dedi. "Çok geçmeden sen de onlar gibi olacaksın."

Grivs tıraş takımı, ufak-tefek ve bir gömlek satın almak için holdeki mağazaya girdi. İzin günlerinde giydiği gömleğin eşini seçti: pagodalar ve palmiyelerle süslü bir gömlekti bu. Tıraş olup değiştikten sonra Plymouth'una binip Pearl Harbor kurbanları anısına dikilmiş anıta gidecek vapurun kalkacağı iskeleye geldi. Japona rastladı.

Vapur, dalgalarla hafif hafif yalpa vurarak yola çıktı.

Kremalı pastaya benzeyen, gözkamaştırıcı aklıkta bir şapka giymiş, Grivs'in askerliği sırasında yaptığı gibi, şiltenin altında ütülenmiş pantalonunun çizgisi bıçak gibi olan küçük bir gemici, yolculara fotoğraf çekmenin yasak olduğunu bildirdi. Bu bildiri bazı turistler arasında hoşnutsuzluk yarattı: eşe-dosta göstermek için, arka plânda bu ünlü koy, resimlerini çektirmeyi o kadar istiyorlardı ki!

Grivs, koyu dikkatle seyreden Japona sordu:

— Tanıdınız mı buraları?

— Hayır, uçaktan herşey bambaşka görü-

nüyordu. O zaman askerî hedeflerden başka hiçbir şey seçemiyordum. Şimdi ise insanların yüzlerini, martıları, dalgaları ve palmiyeleri görüyorum.

Grivs de koyu tanımıyordu artık. Arizona yoktu, Arizona olmayınca da herşey bambaşka geliyordu ona. Vapur yavaşça gelip eski otomobil lâstiklerine yaslandı ve yolcular inerek doğrudan doğruya suyun üzerine yapılmış küçük bir müzenin beyaz mermerden duvarları arasına girdiler.



Müzenin rehberi —yüzünde gözüken damarları kırmızı lekelere benzeyen ufak-tefek, açıkgöz bir ihtiyar— gemici kasketini düzeltti, körleşmiş bir tıraş bıçağının kesik izlerini taşıyan çenesini gururla dikti ve hazır bulunanlar bundan sonraki anın öneminin bilincine varsınlar diye onları sessizliğe davet etmek üzere kollarını havaya kaldırdı.

Aşınmış bir plâğı çalmaya başlar gibi acıklı bir sesle söze başladı:

— Bayanlar baylar, burada, bu tarihî yerde...

Grivs kalabalıktan ayrıldı ve duvarlara asılı fotoğrafları incelemeye koyuldu. Alevler içindeki Arizona'yı, pike yaparak saldıran Japon bombardıman uçaklarını gördü ama, bütün

bunlar tarihin ana hatlarından başka bir şey ifade etmiyordu.

Bu fotoğraflarda: ne yırtık bir mukavva kutudan yavaş yavaş dökülen İncil'ler, ne *"Jim, Nancy'yi seviyor"* dövmeli, göğüs cebinden küçük bir ayna düşmüş çavuşa sımsıkı yapışmış el, ne suratı dumandan kapkara kesilmiş ve dudaklarını oynattığı halde hiç sesi çıkmayan papaz vardı. Ayrıntılar yokolmuştu, halbuki belki de tarihi meydana getiren, bu ayrıntılardı.. Grivs daha uzaklaştı ve mermer teras üzerinde durunca, Arizona'nın, yemyeşil yosunla kaplı, sudan çıkmış enkazı gözüne ilişti. Müze yirmi beş yıldanberi zırhlının gömülü olduğu yerin hemen hemen tam üzerine kurulmuştu.

— Herbirinizin yüreği, bayanlar baylar titresin... (Rehberin ıslık çalar gibi tiz sesi Grivs'i gerçek âlemine döndürdü.) Ayaklarınızın altında, Arizona'nın içinde, insanlığı savunurken kahramanca can veren binden fazla Amerikan gemicisi yatmaktadır. Sevgili gemileri onlara ebedî mezar olmuştur.

Grivs, sanki kendisi de henüz genç ve umutla doluyken, orada, Arizona'nın içinde yatıyormuş ve burada, bu mermer teras üzerinde bulunan o değil de tamamiyle yabancı başka biriymiş gibi, korkuyla ürperdi.

Hilton'daki ihtiyar leydilerin şapkasında-

ki çiçeklerin eşi sun'î çiçeklerden yapılmış çelenklerin asılı bulunduğu duvara yaklaşarak mermere kazılmış isimleri okumaya başladı.

Ölenlerin çoğunu şahsen tanıyordu, hattâ resimlerini bile yapmıştı.

Şu, Polonya asıllı bir Chicago'luydu ve sigara kâğıdı sarılmış bir tarakta neşeli havalar çalarak eğlenirdi.

Şu, Alabama'lı, daima açık ağzından inci gibi bembeyaz dişleri görünen babacan, iri yarı bir zenciydi. Onunla alay ederlerdi hep: kendi dişlerini mi arıyorsun? diye.

Şu, Bill Lawers o unutulmaz izin gecesi Grivs'e yirmi dolar ödünç vermiş ve Grivs ona ebediyen borçlu kalmıştı. Grivs'i kızla yalnız bırakırken göz kırparak cesaretlendirmiş ve: "Dikkat et, geç kalma dostum, demişti, ama doğrusunu söyliyeyim mi, saatinde dönecek olursan, gözümden düşersin!" Sonra bir kahkaha atmış ve yanındaki kıza sıkı sıkı sarılmış, pantalonunun geniş paçaları asfaltı zarif bir hareketle süpürerek oradan uzaklaşmıştı. Grivs'i bir daha hiç, hiç göremiyeceğinden habersiz.

Ölenlerin adı yazılı duvarın önünde Grivs, ince uzun Rusa rastladı: Rus ciddiydi, ve bakışı da artık uçaktaki kadar güven dolu değildi. Grivs'i tanımıştı, alçak sesle:

— Umarım ki, dedi, Pearl Harbor bir daha tekrarlanmaz.

Grivs:

— Herşey tekrarlanır! cevabını verdi. Ve bu sözünü güclendirircesine bir el hareketi yaptı.

Ziyaretçiler yeniden vapura bindikleri zaman Grivs ile Rusun konuştuklarını duymuş olan Japon, Grivs'e:

— Tekerrür teorisi yanlış bir teoridir, dedi. Eskilerin dediği gibi, aynı suya iki defa girilemez.

Grivs karşılık verdi:

— Suyun temel bileşimi —H^2O— da insan psikolojisinin bileşimi gibi, iyiye, daima daha iyiye gitmektir. Birçok fikirler, mükemmel olmalarına rağmen psikoloji tarafından yalanlanmıştır. Onda değişen, sadece ilişkilerdir, H^2O değil.

Japon itiraz etti:

— Yanlış düşünüyorsunuz. Örneğin, bir zamanlar tamamiyle olağan karşılanan pek çok baskı metodları şimdi bize son derece utanç verici görünmektedir.

Grivs:

— Baskı sadece daha modern bir kostüm giymiş ve çekici bir şekilde gülümsemesini öğrenmiştir, o kadar.

Japon ısrar etti:

— Haklısınız ama, gene de daha az başına buyruk şimdi. Yeni bir dünya savaşı ihtimaline gelince... sanırım ki, geçen savaş bize gene de bir şeyler öğretti. Bana öyle geliyor ki, hiçbir zaman varamadığımız şekilde, ayrı ayrı uluslara değil de, insanlığa ait olduğumuz bilincine vardık. Belki tuhaf gelebilir ama, bu bilince varışta en korkunç silâh yardımcı oldu bize... Ulusların herbirinin kendini en güclü sanması hatasına düşmesine engel olan silâh.

Grivs:

— Karamsar olup aldanmayı, iyimser olarak aldanmaya tercih ederim, dedi.

Ayağına blucin pantalon giymiş, saçı başı karmakarışık, gözlüklü bir kızın Rus'un gömleğinin yakasına, üzeri: *"Savaşmayınız, sevişiniz"* yazılı bir rozet iliştirmesini seyrediyordu.

Rus, Grivs'e döndü, gözleri gene güven dolmuştu:

— Umarım bu dövize de karşı değilsinizdir?

— Hayır, dedi Grivs. Sevişmek, savaşa karşı bir korunma aracı olmamasına rağmen. Bu konuda tecrübem de var...

Rus, Grivs'in ne demek istediğini anlamış gibi: "Ha! ha!.." dedi.

Vapurdan indiklerinde Grivs, Japona:

— İsterseniz sizi Plymouth'umla götürebilirim, diye teklifte bulundu.

Japon eliyle işaret yaparak:

— Bir Mercedes kiraladım ben de.

Grivs öğrenmek istedi:

— Hangi şirketten?

— Hertz'den. Galiba en iyi şirket oymuş, değil mi?

— Ben benimkini Avis şirketinden kiraladım, diyen Grivs, şirketin reklâm sloganını hatırlattı: *"İkinci geliyoruz ama iyiye, daima daha iyiye gitmekteyiz..."*

. .

Gidip hünerli yunusbalıklarının gösterilerini seyrettiler. Sonra Grivs, Japona:

— Yunus balıklarının mükemmel denizaltı kamikadze'leri haline getirilebileceklerini biliyor muydunuz? diye sordu. Karınlarının altına bağlanan bir küçük mayın ve yeteri kadar patlayıcı madde ile donatılıp emir üzerine herhangi bir savaş gemisine saldırtılabilir. Zaten bilimin bütün ilerlemelerinden hep savaş yolunda yararlanılıyor, değil mi?

— Siz korkunç bir insansınız, diye cevap verdi Japon. Hayattan zevk almasını hiç, hiç bilmiyorsunuz. Savaş fikriyle durup dinlenmeden kendinize işkence ediyorsunuz. Daha sade

olunuz. Bakın çocuklara, onlar ne kadar mutlu? Siz de mutlu olunuz!

Bir yandan da: "Bu öğüdü asıl ben kendi kendime vermeliyim, diye düşündü. Ben de yaşama zevkini yitirmişim çünkü!"

Japon, aklına gelen eski bir şiiri, kederli bir gülümseyişle, İngilizceye çevirdi:

"Hep ayışığının gümüş aydınlığında...
Dağda bir çam ağacı olarak
Yeniden dünyaya gelebilseydi insan."

Sonra tereddüt içinde, ekledi:

— Tabiî, İngilizcesi Japoncası kadar güzel değil... Çevirimin kusuruna bakmayınız.

— Hayır, İngilizcesi bile çok iyi. Bir daha söyler misiniz?

"Hep ayışığının gümüş aydınlığında...
Dağda bir çam ağacı olarak
Yeniden dünyaya gelebilseydi insan."

Grivs:

— Artık çok geç, dedi.

Japon da: "Herkes için çok geç," diye düşündü ama, bu düşüncesini kendine sakladı.



Münasip bir lokanta bulmak üzere kente dönerlerken Grivs, arabasından Japona seslendi:

— Sağınıza bakın bir kez, ne güzel yunus balığı!

Japon bir alanın tam ortasına, egzotik çiçeklerle süslü bir tarha dikilmiş, ince uzun başı göğe yönelmiş bir füze gördü. Başını sallıyarak:

— Vaktinizi kendi kendinize işkence etmekle geçiriyorsunuz. Mücadele etmek ve hayatı yaşanmaz hale getirmemek gerek.

Grivs:

— Mücadele etmek zaten özgürlüğü yitirmek demektir. Üstelik insan barış uğruna bir mücadeleye de karışabilir ki, bu bizi doğrudan doğruya savaşa götürür. Füzeye dikkatle bakın hele.

Japon füzeye yeniden bakınca beyaz gövdesi üzerinde şu yazıyı okudu: "Barış uğruna mücadele ediyoruz."

Grivs başını sallayarak acı acı:

— Evet, barış uğruna mücadele ediyoruz ve yeryüzünde taş taş üstünde kalmayıncaya kadar da edeceğiz. Hayır özgürlüğü buna tercih ederim ben.

Bir açıkhava lokantasına, palmiyelerin altına, fışırdayan bir fıskiyeli havuzun başına oturdular. Japon garsona:

— Sıcak bir şey, dedi. İçki olarak da sadece maden suyu.

Grivs de siparişini verdi:

— İstiridye ve bir şişe Cliquot şampanyası.

Japon:

— İnsan nereye giderse gitsin, dedi, hayattan kaçamaz. Biz ondan saklanırsak o bizi yakalar ve tıpkı sizin istiridyeleri kabuğundan çıkarışınız gibi, bir çatal darbesiyle gizlendiğimiz yerden çekip çıkartıverir. Özgürlük, hayat ile bağdaşabilir mi?

Verilecek cevap yoktu. Fakat Grivs'de barış için kurulmuş bir örgüte gönüllü yazılmaya hiçbir eğilim duymuyordu. Japon ondan ayrıldı: resmî toplantıda söylevini vermeye gidiyordu. Grivs Honolulu'yu yaya gezmeye çıktı.

Sanıyordu ki, yaşam dışına kaçışta, - bu kaçış geçici bile olsa - bir eşsiz mutluluğa ulaşılabilir. Şüphesiz çok geçmeden gerçeğe döner insan. Fakat yaşanan o anları hiç kimse elinden alamaz. O geçmiş günde, şüphesiz kendisini, inanmadığı için aldatan o Hawai'li kızı hatırladı (kim olsa içki içtikten sonra duygulanabilir!). Fakat asıl olan, aldatılmak değildi. Ne olursa olsun, hiç kimse, yanyana, uykulu bir suyla sallanarak uzanmış olmalarını, uzaklarda bir yerlerde - billûrdan bir pabuçu andıran - küçücük, ışıklı bir gemi tatlı tatlı süzülürken yıldızlı bir göğün üzerlerine eğilmiş olmasını elinden alamazdı. Ve Grivs kızın sert ve tuzlu memelerini öpmüştü...

Grivs ilk defa olarak: "Buraya dönmekle iyi ettim," diye düşündü.

Gece oluyordu ve sokaklar ışıklarla renklenmeye başlamıştı. Grivs Honolulu'da dolaştı durdu, kâh o bara, kâh şu bara girerek.. Her yerde votka içiyordu ,çünkü Amerika'da iyi bir şampanya bulmaktan vazgeçmişti artık.

Çok geçmeden Grivs, ne içtiğini hatırlamaz oldu. Geçmiş ile hal, zihninde birbirine karıştı. Gözü palmiye ve pagodalarla süslü gömleğine ilişince ona öyle geliyordu ki Arizona'nın hep o kısacık izinli küçük gemicisidir hâlâ. Grivs, Rodin'in düşünen adamını hatırlatır bir pozda, çenesini fırçasına dayamış duran zenci kundura boyacısının yüzündeki acıklı ifadeyi veya göbekleri meydanda, yarı kapalı gözlerle kıpkırmızı bir şekeri sırayla emen çocukların neşeli yüzlerini görünce: "Arizona'daki arkadaşların bugün defterimle kalemimi elimden almış olmaları ne aksilik!" diye düşündü.

Grivs birdenbire çocukların zeytuni çıplak ayaklarının yanına, asfaltın üzerine oturmuş, kızıl saçlı çavuş O'Kelly'yi gördü. Japon tarafından Pearl Harbor'un yıldönümü dolayısıyla verilen söylevin basılı olduğu bir gazeteden çocuklara yılan yapmakla meşguldü.

Suratı altüst olmuş sağır barmen modası geçmiş işitme cihazının, tropik çiçekleri tarhı-

nın ortasına dikili füzeye sarılmış bulunan ipini çözmeye uğraşıyordu. Füzenin üzerinde bir yazı: "Savaşınız, sevişmeyiniz." öğüdünü veriyordu. Füze tıpkı yunus balıkları gibi inlemeye başladı. Avis şirketinin temsilcisi, kulaklarında yaldızlı kürecikleri, emaye bir tastan balık yerine soğuktan üzeri buzlanmış bir şişe Fransız şampanyası alarak ona attı. Füze göğe doğru çıktı. Üzerine, belden yukarısı çıplak, başında subay şapkası, titrek yanaklarında tıraş sabunu izleri bulunan bir adam ata biner gibi binmişti.

Hertz şirketi memurlarından, Dodge'la gelen ve parmağında abanoz tahtasından bir yüzlük - tahta putların kopyesi - bulunan Bert bağırdı:

— Ne oluyor?

Barmen:

— Bir kâğıda yazın, dedi. Artık hiçbir şey işitmiyorum!

Pearl Harbor kurbanlarının adlarının yazılı olduğu duvara ince uzun Rus dayanmıştı. Fakat ayağında süed ayakkabılar yoktu. Bakır telle bağlanmış, eski, sentetik deriden çizmeler vardı. Grivs'in babası iki eliyle Rusun ağzına konserve kutuları tıkıyordu. Başında tirol şapkası, sırtına göğüs cebinden küçük bir ayna görünen bir çavuş ceketi giymiş olan adam

Grivs'in babasına yardım ediyor, konserve kutularını bir yumrukta Rusun gırtlağından aşağı indiriveriyordu. Kumaş fabrikasına desinatör olan genç, "İnsanlık" adlı tablosuna son fırça darbelerini indiriyor, Texas'lı çiftçiye benzeyen başçavuşun yüzünü de araya katıyordu. Adama giydirilen Texas'lı şapkası sayesinde benzeyiş bütün bütün artmıştı şimdi. Başçavuş canlanıp tuvalden çıktı ve onu hayretle seyrederek:

— Şuna bakın hele! dedi. Amerikalı ama ne de güzel resim yapıyor!

Bir an evvel Saygon'a gitmeye acele eden biraz sarhoş Amerikan havacıları, ellerinde badanacı kova ve fırçaları olduğu halde tabloya koşup tuvali kireçle örttüler.

Çekiç kadar kocaman bir dudak ruju tüpünü güçlükle tutan bir kız, eski tablonun üzerine telefon numarasını kazdı. Bir Japon bombardıman uçağında yüzü isten kapkara rahip, Arizona üzerine pike inişi yaptı ve Japon, elinde seyahat çantası, sudan çıktı. Sake yerine çantasından bir incil çıkartıp dudaklarını kımıldatarak okumaya koyuldu ama sesi duyulmuyordu. Grivs Japonun omzu üzerinden eğildi ve İncil'in sayfalarında iri iri harflerle yalnız *"İyiye, daima iyiye... İyiye, daima daha iyiye..."* yazılı olduğunu gördü, başka bir şey yoktu.

Grivs'in yanında, yerde bir ceset yatıyordu: "Jim Nancy'yi seviyor" dövmesiyle süslü eli sık sıkı çavuşa yapışmıştı. Grivs'in zayıf nahif annesi kır saçları bigudilere sarılı, elinde halter düzenli eğilip kalkma, diz kırma hareketleri yapıyordu.

Grivs korkuya kapıldı.

Kendisine doğru sürünerek gelen bu cehennemî hayallerden kurtulmak için şiddetle başını salladı. Çok iyi tanıdığı ve hiç değişmemiş olan o Polinezya barının önünde buldu kendini.

İri yarı bir gemici, bir kıza sarılmış, geniş pantolon paçaları zarif bir hareketle asfaltı süpürerek bardan çıktı.

Grivs:

— Bill! diye haykırarak ona doğru atıldı.

Gemici hoşgörüyle:

— Galiba içkiyi biraz fazla kaçırmışsınız, bayım! dedi.



Tahta putlar, ellerini göğüslerinde kavuşturmuş, ona kayıtsız bakıyorlardı; onu tanımıyorlardı. Grivs'in gözüne barın taburelerinin birinin madenî çemberi üzerinde, gümüş zincirli küçük bir bacak ilişti. Fakat bacakta ben yoktu. Kızın yüzünde aynı kocaman gözler kımıldıyor, titreşiyordu. Siyah saçlarına aynı tro-

pik çiçeği iliştirilmişti:

Grivs kıza yaklaşarak:

— Merhaba! dedi. Beni mi bekliyordun?

Kız:

— Evet efendim, cevabını verdi.

Grivs:

— Hiç ama hiç değişmemişsin, dedi. Halbuki yirmi beş yıl geçti aradan. Fakat ben'ini nereye sakladın?

Kız her şeye alışıktı, hiçbir şeye şaşmıyordu. Grivs tatlı tatlı gülümseyerek:

— Benim dönüşüm için mi sakladın? diye sordu. Ama gidip bulacak ve gene eski yerine koyacaksın, olur mu?

— Evet, efendim!

Grivs kızın elinden tutarak:

— Çıkalım buradan. Vapurumuz hâlâ bekliyor bizi. Olur mu?

Kız, uysal:

— Evet, efendim! cevabını verdi.

Gece, ıssız kumsala geldiklerinde Grivs kıza:

— Çıkar pabuçlarını, ne olursun, dedi. O günkü gibi olmanı istiyorum.

— Otele gitsek daha iyi olmaz mı efendim? Buraya bazen polis geliyor da! dedi kız.

Grivs mutlu bir gülüşle:

— Hayır hayır, burası daha iyi. Hatırlamı-

yor musun yoksa? Niçin çıkartmıyorsun pabuçlarını.

Genç kız pabuçlarını çıkardı ve bileğindeki gümüş zincir kuma kâh dalıyor, kâh çıkıyor, ay ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Hemen yanıbaşlarında yıldızlar serpiştirilmiş okyanus içini çekiyor, dalgalanıyordu. Uzaklarda, billûrdan bir pabucu andıran küçücük, ışıklı bir gemi tatlı tatlı süzülüyordu.

Kumun üzerinde bir surf-board (dalgaların üzerinden atlamak için binilen tahtalar) yığınının yanına uzandılar. Grivs:

— Buraya ilk geldiğimizde, henüz surf-board'ı icat etmemişlerdi, dedi.

Kız da: "Şeytan bilir ya! Belki de buraya gerçekten bu adamla gelmişimdir, diye düşündü. Ama öyle sanıyorum ki surf-board'lar hep oradaydı." Bununla beraber cevap verdi:

— Evet, efendim, o zaman surf-board yoktu.

Tecrübelerine dayanarak biliyordu ki erkeklerin zıddına gitmek hiç de iyi olmaz; hele sarhoş iseler.

Grivs:

— Beni seviyor musun? diye sordu.

Kız:

— Evet, cevabını verdi.

Hafifçe kıvrık dudaklarının içindeki bem-

beyaz dişleri, Grivs'in dudaklarıyla karşılaşınca, ağır ağır açıldı... ve Grivs'in gözünde her şey, her şey silindi, bu ağzın sıcak derinliğinden ve bu yüze yayılmış bu kocaman gözlerden başka.

Sonra Grivs, uzun süre kızın elini elinde tuttu, bırakmadı. Duygularını anlatmakta güçlük çekiyordu:

— Seni bütün ömrüm boyunca sevdim, anlıyor musun? Beni aldattığın için affettim seni. Annen ve kızkardeşlerin vardı, onlara bakman gerekiyor. Fakat şimdi sana vereceğim parayı alacaksın, yeniden beni aldatmak zorunda kalmıyasın diye.

Grivs kalın bir dolar tomarı çıkartarak titrek elleriyle kızın çantasına tıkmaya çalıştı.

Kız korktu. Ömründe hiç bu kadar çok para görmemişti.

Birdenbire: "Şeytan bilir bu adamın içinden neler geçtiğini! diye düşündü. Marie bir kalpazana çatmıştı. Bu da sakın polis olmasın?"

Hızla yerinden kalkarak:

— Hayır, hayır efendim... paraya ihtiyacım yok benim, dedi.

Grivs yalvarıyordu:

— Ne olursun al!

Kız geri geri giderek ve başını sallayarak:

— Hayır! Hayır! diyordu.

Grivs onu ellerinden yakalarak yalvardı:

— Gitme, ne olursun!

Kız kendini kurtarmaya çalışarak, bir yandan da:

— Gitmeliyim efendim! diyordu.

Grivs ısrar etti: ,

— Seni götüreyim.

Kız hep geri geri gidip uzaklaşmaya çalışarak:

— Zahmet etmeyin efendim!

— Seni yarın görecek miyim? Burada kumsalda saat sekizde buluşalım mı? Ben'ini de getireceksin değil mi? Olur, değil mi?

Kız her ne bahasına olursa olsun bu tuhaf adamdan yakayı kurtarabilmek için,

— Olur efendim! cevabını verdi.

— Sonra seninle ikimiz gideriz buradan. Mutlaka gitmemiz gerek. Karımdan boşanıp seninle evleneceğim. Senin resmini yapmak istiyorum. Belki de bütün bütün unutmamışımdır resim yapmasını. Artık ömür boyu hiç, hiç ayrılmayacağız birbirimizden. Gerçi bu yirmi beş yılda ben ihtiyarladım, sense olduğun gibi kalmışsın: benimle belki biraz güçlük çekeceksin ama yeter ki sev beni, gene eskisi gibi genç olurum. Bunları Grivs soluk soluğa, kekeleyerek söylüyordu.

Kız kendini kurtardı ve aynı taş merdiven-

den kente doğru kaçtı. Grivs yalıuz kaldı. Birdenbire surf-board yığınının ardından elinde, sararmış ve kırık tırnağıyla vurmakta olduğu bir şişe, Jim çıktı. Kederli bir sesle:

— Hiç kimseye inanılmaz! Yalıuz şişeye inanılabilir.

Grivs sözlerinin üzerine basa basa:

— Öyle mi? Hiç kimseye mi? diye sordu.

Ay ışığının aydınlattığı bir surf-board dalgalar üzerinde zıplıyordu. Üzerinde, suratı pişmiş elma gibi kırışık Çinli garson sallanmaktaydı. İçinde yıldızlı göğe yönelmiş küçük bir füze bulunan bir tepsi tutuyordu elinde. Başını sallayarak şefkatli bir sesle:

— Böylesi daha emindir, efendim! dedi.

Çizgili bir şezlonga ihtiyar Hawai'li kadın oturmuştu. Eski bir gemici piposu emiyor ve küçük yudumlarla Fransız şampanyası içiyordu. Ağzının kapkara deliğinden:

— İnanmak mı? sözü çıktı. İnanmak mı?

Ve kahkahaları değerli gerdanlığını - Hilton'daki saygıdeğer leydilerin gerdanlıklarının eşi - paçavra giysileri üzerinde hoplattı.

Grivs kızın peşinden gitmek üzere atıldı. Fakat izi kaybolmuştu.

Bir uyurgezer gibi, ne yayalara, ne arabalara dikkat etmeksizin, sokaklarda yürüdü. Nereye gideceğini biliyordu.

Bir hırsız gibi Polinezya barına yaklaştı.

Fakat bu kez ön kapıdan girmedi. Bir sıçrayışta küçük, oymalı demir bir kapıyı aşıp bahçeye girdi. Ağaçların yaprakları barın lâmbalarının ışığında gizemli bir şekilde parıldıyordu. Grivs bahçeye ardına kadar açılmış olan pencereye yanaştı, yavaş yavaş başını manolya dallarının rasından uzatarak barın içine baktı.

Dipte, tahta putların kayıtsız profili ardında Grivs, küçük bir ayak üzerinde bir gümüş zincir gördü. Genç kız tezgâhın önüne oturmuştu ve bir el, sahip çıkarcasına kızın sırtını okşamaktaydı.

O zaman Grivs kahkahalarla gülmeye başladı.

Sokaklarda giderken gülmeye devam ediyordu. İnsanlar o yaklaştıkça açılıp yol veriyorlardı...



"İyiye ve daima daha iyiye." Honolulu uçak alanında Grivs'in otomobilin anahtarını geri verdiği, Avis şirketi temsilcisinin yakasını üzerinde bu sevimli döviz yazılı emaye bir rozet süslüyordu. Şık kırmızı üniforması içinde genç kız incecik bir domates suyu sızıntısını andırıyordu. Saydam mandalina rengindeki kulak memelerini, uzun ipleri ucunda sallanan flüoresan gaz dolu iki billûr kürecik süslüyordu. Genç kız kendisini gösterme çabasındaydı. San

Francisco'daki meslekdaşı yenik düşmüştü.

Kız ona tatlı tatlı sitem etti:

— Burada ancak iki gün kaldınız, öyle mi? Fakat bu cinayettir efendim!

Grivs gülerek omuz silkti:

— Business, cevabını verdi. Kocaman bir business!

Başı müthiş ağrıyordu ve holde kaçamak bakışlarla bar yazısını arıyordu.

Karşıdaki tezgâhta Mercedes'in anahtarını rakip Hertz şirketi bürosuna teslim etmekte olan Japonu gördü.

"Japon yanılıyor... diye düşündü. İnsan psikolojisi hep aynı kalıyor. Aynı kaldığı sürece de her şey tekerrür edebilir. Pearl Harbor bile."

Japona yaklaşarak sordu:

— Söylevinizi verdiniz mi?

Japon içini çekerek:

— Evet verdim! Dinleyici kalabalığı oldukça tatsızdı. Kadınlar tuvaletlerini, erkeklerse vatanseverliklerini göstermek için gelmişlerdi. Bana öyle geldi ki hepsi Pearl Harbor'un gerçekte ne anlam taşıdığını unutmuşlardı. Biliyor musunuz, bazan kendi kendime düşünüyorum da bütün bu gezileri ve konuşmaları boşuna yapıyormuşum gibi geliyor bana. Fakat bir şey yapmak da gerek, değil mi!

Evet bir şey yapmak gerekti ama, ne ve na-

sıl? Grivs bunu bilmiyordu işte. Her şeye rağmen hayat tirol şapkalı adama benzeyen heriflerin suratına yumruk indirmek için bile olsa, yaşanmağa değerdi. Grivs Japona sordu:

— Daha sake'niz kalmış mıydı?

Japon yanından hiç ayırmadığı seyahat çantasını sarsıp yokladı: Acıklı bir gülümsemeyle:

— Galiba kalmış olacak, dedi.

Artık Grivs'in onu başka bir Japonla karıştırması imkânsızdı. Bu kadar acıklı bir gülüşle gülümseyebilen başka bir Japon daha olamazdı çünkü.

Grivs: "Gene de, Hiroşima'da onlara bombalarımızı yağdırmamız tamamen boşuna olmuş," diye düşündü ve hatırladı:

"Hep ayışığının gümüş aydınlığında
Dağda bir çam ağacı olarak
Yeniden dünyaya gelebilseydi insan."

Grivs, Hilton otelinden satın almış olduğu çakmağı çaktı ve:

— Ateş ister misiniz? diye sordu.

Gazlı çakmağının küçük alevini Japonun sigarasına yaklaştırırken Grivs çakmağın üzerine şu yazının kazılmış olduğunu gördü:

"Pearl Harbor'u unutma!"

Japon:

— Bende de eşi var bu çakmağın, dedi.

SON

VARLIK
BÜYÜK
cep
Kitapları

Pearl Harbor, ikinci dünya savaşının dehşet verici sahnelerinden biri ve savaşın bir dönüm noktasıdır.

Yevgeni Yevtuşenko ise bugünkü Rus şiirinin en büyük şöhreti, yeni kuşağın âsi çocuğudur. Ünü yalnız Rusyayı değil dünyayı tutmuş bir şairdir. İşte Yevtuşenko bu uzun hikâyesinde bize yalnız şiirde değil düzyazıda da usta olduğunu gösteriyor. Onu zevkle okuyacaksınız.